

Istället för en global koldioxidskatt

**Policyförslag för ökad klimathänsyn
på världsmarknaden**

Januari 2019

Innehåll

1 Inledning.....	5
2 Bakgrund.....	6
2.1 Målen i Parisavtalet och det fragmenterade policylandskapet	6
2.2 Näringslivets roll i klimatomställningen	7
2.3 Kapitalbehovet för omställningen	8
3 Klimatarbete hos företag på världsmarknaden.....	10
3.1 Näringslivsinitiativ för klimatet	10
3.2 Agerar internationella företag i enlighet med Parisavtalets mål?	13
4 Hinder och incitament för klimatambitiösa företags handel och investeringar.....	14
4.1 Att investera över gränserna	14
4.2 Utbud och efterfrågan	14
4.3 Handelshinder på miljövaror	16
4.4 Skyddsåtgärder	17
4.5 Krav på lokalt innehåll	17
4.6 Pris på koldioxid/subventioner till fossila bränslen	18
4.7 Transporter	20
4.8 Brist på holistiskt perspektiv	22
5 Hur bra är gällande regler och ramverk?.....	23
5.1 Goda exempel på subnationella, nationella eller mellanstatliga styrmedel och möjligheter till harmonisering	24
5.2 Handelspolitiska ramverk	26
5.3 Investeringspolitiska ramverk	29
6 Slutsatser och policyrekommendationer.....	30
6.1 Signalera varåt samhället är på väg	32
6.2 Efterfråga klimatrelevanta produkter	32
6.3 Sätt ett pris på koldioxid	33
6.4 Inkludera klimatfrågan i handels- och investeringsavtal	34

»2050

2050 arbetar för goda affärer på en planet i balans. Vi hjälper våra uppdragsgivare till ökad hållbarhet och lönsamhet genom analys, kommunikation och affärsutveckling. Vi verkar i gränslandet mellan politik, forskning och näringsliv. www.2050.se

AP7 (Sjunde AP-fonden) är det förvalda alternativet i premiepensionssystemet. Som hållbar och ansvarsfull investerare bedriver AP7 ett aktivt påverkansarbete med utgångspunkt i de värdenormer som kommer till uttryck i internationella konventioner som Sverige har undertecknat när det gäller miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt och korruption. www.ap7.se

ICC SWEDEN
INTERNATIONAL
CHAMBER OF COMMERCE

Internationella Handelskammaren (ICC) är världens största näringslivsorganisation. Genom policyarbete och utveckling av verktyg för självreglering arbetar vi dagligen för att underlätta internationella affärer. Dessutom arbetar vi med tvistlösning genom ett av världens ledande skiljedomsinstitut, ICCs Skiljedomstol. www.icc.se

Sammanfattning

Målen i Parisavtalet kommer inte att kunna nås utan att näringslivet bidrar, genom att rikta sin innovationskraft och förmåga till storskalig produktion och specialisering för att lösa klimatutmaningen. Internationell handel och investeringar är ett viktigt verktyg för att möta utmaningen då det möjliggör en effektiv användning av resurser och spridning av relevant teknik. Många stora internationella företag har nått denna insikt, och riktat om såväl produktion som produktportfölj mot förnybar energi, fossilfria material och energieffektiva lösningar. Men för att kunna göra detta på världsmarknaden på ett lönsamt sätt krävs rätt förutsättningar för klimatrelevant internationell handel och investeringar. Denna rapport, som bygger på såväl litteraturstudier som på intervjuer med globala, klimatambitiösa företag, avser att lyfta hur dessa förutsättningar ska komma till stånd.

Rapporten visar att det i många klimatengagerade företag finns en vilja att gå snabbt framåt. Många företag med ambitiösa klimatagenda är konkurrenskraftiga på världsmarknaden, trots den ojämna spelplanen som följer av nationell, icke-harmoniserad klimatpolitik. Flera av de intervjuade företagen pekar på att systemen och tekniken finns för att fasa ut fossila bränslen, och att politiken nu behöver kliva fram för att få lösningarna på plats i tillräckligt stor skala och snabb takt.

“A study on Germany explored whether given today's technology it would be possible to decarbonize Germany by 80 % over next 40 years. The result said yes, it would be possible and affordable. The challenge is to get the regulation and investments in place to deploy this technology. It's difficult to find the right business models. There is a need for policy-makers to enable scaling up.”

DIETER VOLLKOMMER, CORPORATE VP SUSTAINABILITY, SIEMENS

Mer specifikt finner studien att investeringsbeslut påverkas av en mängd faktorer, där klimatfrågan är en av de faktorer som påverkar bedömningen av ett projekts lönsamhet och vägs in i

det affärsmässiga investeringsbeslutet. En strikt klimatpolitik exempelvis gör att efterfrågan på klimatrelevanta produkter ökar, vilket förbättrar lönsamheten. Ett gott utbud av förnybar energi kan likaså spela en avgörande roll för investeringsbeslut då det kan sänka energikostnader idag samt förväntade kostnader för utsläpp framöver.

“Till 2045 investerar vi bort våra fossila utsläpp, vilket drivs helt av klimat/hållbarhetsarbetet. I förlängningen tror vi att det kommer vara en lönsam affär, våra kunder kommer kräva det.”

THOMAS HÖRNFELDT, VP SUSTAINABILITY AND PUBLIC AFFAIRS, SSAB

Studien finner vidare att såväl utbud som efterfrågan, som driver internationell handel och investeringar, påverkas av klimatpolitik. På utbudssidan ser företagen redan att det saknas tillgång till tillräckligt med förnybar energi, till vissa råvaror, samt till relevant infrastruktur. Här pekar de på ett behov av långsiktiga, stabila politiska åtgärder som stimulerar utbudet. På efterfrågesidan ser de att deras kunder, offentliga såväl som privata, inte alltid värderar och efterfrågar klimatrelevanta lösningar.

Företagen lyfter även fram i intervjuer samt i de studier vi tagit del av att det förekommer handelshinder på de klimatrelevanta produkter de handlar med. Detta omfattar tullar på komponenter till förnybar energi men även på återvunnet material. Därutöver har användningen av skyddsåtgärder inom förnybar energi varit problematisk under 2010-talet.

Krav om lokalt innehåll är förbjudet enligt gällande WTO-regler, men används av en rad länder globalt. Även om företagen hittar sätt att hantera detta, påpekas det också i litteraturen såväl som i intervjuerna att det försvarar, fördyrar och försenar klimatrelevanta investeringar, och undergräver samtidigt förtroendet för WTO.

Den fråga som lyfts fram med störst eftertryck i såväl intervjuer som i litteraturen är den om prissättning av koldioxid. De klimatambitiösa företagen menar att den bristande och ojämna prissättningen av koldioxidutsläpp missgynnar dem på flera sätt: den påverkar konkurrensen gentemot företag som inte bär kostnaderna för sina utsläpp samt försvårar konkurrenssituationen med substituerbara produkter. Den påverkar vidare lönsamheten av deras egna klimatrelevanta produkter, och den försvårar för företagen att nå sina egna klimatmål. I första hand efterfrågar de intervjuade företagen att utsläpparna bär sina egna kostnader. Även om ett globalt koldioxidpris vore idealiskt ter det sig idag som en utopi. Därför förs det fram konstruktiva alternativ såsom mellanstatligt

samarbete i "klimatklubbar". Vissa företag använder även interna koldioxidpriser för att klimatsäkra sin egen verksamhet.

Trots de utmaningar som alltså finns när det gäller att göra affärer på den globala marknaden som gynnar klimatet, syns en brist på entusiasm och tilltro för att de institutioner och ramverk som byggts upp kring internationell handel och investeringar ska kunna förhandla fram relevanta och effektiva lösningar i rätt tid.

Baserat på litteraturstudien, samt de förslag och goda exempel som framkommit i intervjuerna, har författarna av denna rapport identifierat fyra möjliga policyförslag, som vänder sig till såväl företag som beslutsfattare:

REKOMMENDATIONER

= FÖRETAG

= POLITIKER

SIGNALERA VARÅT SAMHÄLLET ÄR PÅ VÄG

Ge starka, tydliga och långsiktiga signaler, genom kraftfulla och relevanta styrmedel, om att omställningen kommer ske.

Signalera till politiker och allmänhet att tekniken finns och att omställningen är möjlig.

EFTERFRÅGA KLIMATRELEVANTA PRODUKTER

Forma efterfrågan på klimatrelevanta produkter, exempelvis genom klimatkrav i offentlig upphandling.

Efterfråga klimatrelevanta produkter genom att ta hänsyn till utsläpp av växthusgaser i värdekedjan.

SÄTT ETT PRIS PÅ KOLDIOXID

Prissätt koldioxid i respektive jurisdiktion, och på större geografisk nivå i s.k. "klimatklubbar".

Inför ett internt koldioxidpris.

LYFT KLIMATFRÅGAN I HANDELS- OCH INVESTERINGSAVTAL

Driv på för att lyfta klimatfrågan i handels- och investeringsavtal, samt inkludera företag i diskussionerna.

Gör sig hörda i diskussioner om handels- och investeringsavtal.

1 Inledning

För att klara Parisavtalets mål krävs åtgärder från en bred uppslutning av olika samhällsaktörer, inte minst näringslivet. Många företag tar detta ansvar och har ambitiösa planer, både för en snabb utfasning av de egna utsläppen och för en utveckling mot produkter och tjänster som bidrar till en fossilfri ekonomi. Internationell handel och investeringar är ett viktigt verktyg för dessa företag och dess möjligheter att möta utmaningen, då det möjliggör en effektiv användning av resurser och spridning av relevant teknik. Men för att kunna agera på världsmarknaden på ett sätt som främjar klimatarbetet behöver företagen rätt förutsättningar. Nuvarande handels- och investeringspolitik, som sätter spelreglerna för dessa företag, har inte utvecklats på ett sätt som beaktar klimatfrågan, och är såväl fragmenterad som otillräcklig. Önskemålet om ett globalt pris på koldioxid har framförts länge och är alltså ett teoretiskt idealt styrmedel. Men i praktiken är det svårt att se att det är ett troligt alternativ inom överskådlig framtid. Så vad ska vi göra medan vi väntar?

Syftet med denna undersökning är att bättre förstå vilka behov och önskemål globala klimatambitiösa företag har kring de internationella ramverken för handel och investeringar för att kunna bidra till klimatmålen. Undersökningen syftar även till att presentera förslag på reformer som bedöms kunna genomföras och skapa klimatnytta.

Denna studie har utförts på uppdrag av den sjunde AP-fonden och ICC Sweden, den internationella handelskammaren. Studien bygger på två steg: en sammanställning av litteratur och data om internationella företags möjligheter att handla och investera på den globala marknaden på ett sätt som är förenligt

med deras klimatstrategier och med de globala klimatmålen. Därtill, djupintervjuer med tio internationella företag från olika sektorer i Europa, USA och Japan.

Företagen har valts ut i första hand för att de utmärkt sig som ambitiösa i klimatfrågan, och i andra hand för att de har uttryckt engagemang i frågor som rör handels- och investeringspolitik. För att identifiera relevanta företag har vi utgått ifrån deltagande och rankning i ett antal företagsrelevanta initiativ på klimatområdet, inklusive We Mean Business, Dow Jones Sustainability Index, NAZCA och B20:s arbetsgrupp för energi och hållbar utveckling, samt utifrån B20:s arbetsgrupp för handel och investeringar. Utifrån dessa ramar har vi eftersträvat en geografisk och sektorsmässig balans. Under arbetets gång har vi talat med följande företag:

FÖRETAG	SEKTOR	HUVUDKONTOR
Astra Zeneca	Läkemedel	Storbritannien
BillerudKorsnäs	Förpackning	Sverige
Engie	Energi	Frankrike
General Electric	Industrikonglomerat	USA
H&M	Konfektion	Sverige
Siemens	Energi, mobilitet	Tyskland
SSAB	Stål	Sverige
UPM Kymmene OYJ	Skog, bioenergi	Finland

Utöver dessa har vi intervjuat ett japanskt industrikonglomerat och ett japanskt telekomföretag som önskar vara anonyma. Vi har även ställt frågor till ett tiotal klimatambitiösa företag i Katowice under COP24.

2 Bakgrund

2.1 Målen i Parisavtalet och det fragmenterade policylandskapet

I december 2015 förhandlade FN:s parter fram Parisavtalet som slår fast att den globala temperaturhöjningen ska hållas väl under 2°C över förindustriell nivå, samt att ansträngningar ska göras för att begränsa ökningen till 1,5°C. Den senaste rapporten från IPCC pekar på att utsläppen sannolikt måste minska med 45 procent till 2030 och bli netto-noll vid 2050 för att klara denna målsättning.¹ Detta kräver en radikal omställning.

Medan målet fastslagits gemensamt av parterna i det bindande Parisavtalet, är det sedan upp till varje land att bereda, kommunicera och upprätthålla nationellt fastslagna bidrag (Nationally Determined Contributions, NDC), med avsikten att uppnå dem.² De förhållandevis lösa formuleringarna avseende NDCs – Parisavtalet ställer inget skarpt krav på att de individuella planerna skall genomföras – samt den avsevärda flexibilitet som medges i hur planerna utformas, medför en stor osäkerhet om hur och ifall temperaturmålet ska kunna uppnås. De NDCs som länderna hittills har levererat beräknas leda till uppvärmning på mellan 2,6 och 3,4 grader, förutsatt full implementering.³

Att Parisavtalet vilar på nationellt definierade målsättningar och åtgärder, något som med största sannolikhet var nödvändigt i det aktuella politiska sammanhanget för att kunna nå ett globalt avtal, har vidare bäddat för en myriad av nationella styrmedel. Detta har å ena sidan öppnat upp för kreativitet och effektivitet: länder kan vidta de för landets omständigheter bäst lämpade och mest verksamma och kostnadseffektiva åtgärderna. Samtidigt finns en uppenbar risk för kortsiktighet, då NDCs har ett femårsperspektiv, liksom för att man försenar ett nödvändigt internationellt systemskifte genom att ha ett för trångt nationellt perspektiv.

Nedifrån-upp perspektivet skapar även utmaningar för företag, vilka i en allt högre utsträckning agerar på en globalt integrerad världsmarknad och måste förhålla sig till olika klimatpolitiska förutsättningar på olika marknader. Därför är det relevant att policyramverk och fora av relevans för de internationella företagen kompletterar Parisavtalet genom att skapa incitament för höga ambitioner i klimatarbetet, liksom motverkar skadlig fragmentering. Detta gäller inte minst mellanstatliga avtal för handel och investeringar, som utgör viktiga spelregler för internationella företag. Nationellt beslutsfattande har också en viktig roll att spela för att formulera tydliga, långsiktiga villkor som driver på klimatarbetet utan att skapa onödiga barriärer och hinder för företagen.

”National is not the solution - we’re a global company. All international frameworks are important.”

DIETER VOLLKOMMER, CORPORATE VP SUSTAINABILITY, SIEMENS

Det är alltför många som ser möjligheten att koppla handel och investeringar till klimatfrämjande. Detta omfattar en möjlighet att utforma en handels- och investeringspolitik som främjar klimatarbete, genom att bland annat ta bort handelshinder för klimatrelevanta produkter och att understödja klimatsamarbete genom handelsavtal. Dessutom diskuteras möjligheten att använda handelsavtal som ett medel för att påverka handelspartners att beakta sina åtaganden under Parisavtalet. Frankrikes president Macron har vid ett flertal tillfällen vädrat sådana tankar. Senast vid G20:s toppmöte i Buenos Aires i november 2018 konstaterade han att Frankrike kommer att opponera sig mot ett handelsavtal mellan EU och Mercosur i det fall Brasilien drar sig ur Parisavtalet.⁴

1 "Special report – Global warming of 1.5°C". IPCC, 2018. <https://www.ipcc.ch/sr15/>

2 Parisavtalet 1.CP.21 art 4.2.

3 "PRI warns of 'inevitable' climate policy threats to global portfolios". Jonathan Rogers, The Asset ESG Forum, 22 October 2018. <https://esg.theasset.com/ESG/35215/financial-magazine-for-asias-decision-makers>

4 "Macron threatens to scupper EU-South America trade deal over climate". Sam Morgan, EurActiv.com, 3 December 2018. <https://www.euractiv.com/section/climate-environment/news/macron-threatens-to-scupper-eu-south-america-trade-deal-over-climate/>

2.2 Näringslivets roll i klimatomställningen

Näringslivet har en nyckelroll att spela för de globala klimatmålen. Först och främst har industrin en avgörande betydelse när det gäller att ställa om produktionen av varor och tjänster mot fossilfrihet, och sprida dessa på den globala marknaden. Vidare måste investerare stödja omställningen, både som ägare och finansiärer. För att detta ska ske behöver investeringsklimatet stimulera gränsöverskridande, hållbara investeringar och handelspolitiska ramverk behöver främja handel med klimatrelevant teknik.

Företag som verkar på den internationella marknaden har en särskilt viktig roll i förhållande till klimatproblematiken, och samtidigt en särskilt stor möjlighet att bidra till problemets lösning. De möjligheter som uppstår i en omställning till ett lågfossilt samhälle är många, med positiv finansiell påverkan för företag som tar tillvara på affärsmöjligheterna. Ökad resurseffektivitet genom exempelvis återanvändning ger ökad kostnadseffektivitet och utveckling av varor och tjänster med låga utsläpp kan ge ökade intäkter med ökad efterfrågan på dessa produkter – samtidigt som klimatomställningen ger nytta. Strategier för anpassning och begränsning av klimatförändringen kräver samverkan, innovation och förutsättningar för hållbara satsningar som styr mot att uppnå Parisavtalet.

Samtidigt är näringslivet känsligt för klimatproblematiken. Det blir allt viktigare att förstå och öka transparensen av de klimatrelaterade risker som uppstår med klimatförändringarna. Detta gäller dels den skada som klimatförändringarna i sig kan orsaka, direkt och indirekt, genom fysisk påverkan som extremt väder och stigande havsnivåer. Dels gäller det de

omställningsrisker som har potentiell finansiell påverkan på företagen, som klimatrelaterade policyer, ökade kostnader för råmaterial och förändrade kundpreferenser. Företagen har ett ansvar och ett intresse av att skydda sig mot dessa risker.

”The more companies know about the risks they face, the faster and more effectively they can address them – and the more they report that information, the better equipped investors will be to make smart decisions.”

MICHAEL R. BLOOMBERG, ORDFÖRANDE, TASK FORCE ON CLIMATE RELATED FINANCIAL DISCLOSURES (TCFD)

Inom den finansiella sektorn har de klimatrelaterade riskerna seglat upp som ett stort hot mot den globala finansiella stabiliteten. För de finansiella företagen handlar det om att hitta och hantera sårbarheten i investeringarna samt riskerna med fossila tillgångar och möjligheterna med de bolag som gynnas av och bidrar till omställningen.

Kortsiktigheten har länge varit ett tema i kritiken mot den globala finansmarknaden, men de senaste åren har man sett en omsvängning i sektorn; de stora samhällsförändringarna blir mer uppenbara och de risker och möjligheter som uppstår kräver ökat ansvarstagande.

Intresset för om företag som rankas högt inom ESG-analyser också skapar större värden för investerare är idag tydlig. Det kan exempelvis handla om riskreducering och andra mervärden utifrån miljö-, sociala- och styrningsfrågor.⁵ Parisavtalet signalerade en ökad ambition att ”världens pengaflöden ska främja en globalt hållbar utveckling med låga utsläpp av växthusgaser” där den finansiella sektorn har en huvudroll. Att ge företagen incitament att verka för en koldioxidsnål ekonomi är en viktig nyckel. Intresset för

5 BCG (2017), Total Societal Impact: A News Lens for Strategy. <https://www.bcg.com/publications/2017/total-societal-impact-new-lens-strategy.aspx>

hållbara investeringar, gröna obligationer och andra räntebärande värdepapper med hållbarhetsfokus har ökat enormt senaste tio åren. 2018 förväntas de emitterade gröna obligationerna slå rekord till ett värde av omkring 250 miljarder dollar, en ökning med 60 procent från 2017⁶. Globalt behöver dock ytterligare, i genomsnitt, 1 biljon dollar per år

investeras i förnybar energi fram till 2050 för att begränsa den globala temperaturökningen till högst 2 grader⁷. Samtidigt ökar behovet av transparens och kraven på såväl regulatorisk som frivillig rapportering för att styra mot Parisavtalens uttalade ambition. Som vi kommer att se nedan har ett antal initiativ tagits avseende frivillig rapportering.

2.3 Kapitalbehovet för omställningen

Parisavtalet kräver en omfattande omställning av ekonomin och samhället, något som kräver massiva investeringar, inte minst i förnybar energiproduktion och ny infrastruktur. Ett antal uppskattningar har gjorts av investeringsbehovet. En studie uppskattade under 2018 ett investeringsgap på ca 320 miljarder USD/år för att klara tvågradersmålet och ca 480 miljarder USD/år för att klara 1,5 grader (Sveriges BNP var år 2016 ca 511 miljarder USD). Deras bedömning är att investeringar i förnybar energi måste vara större än investeringarna i fossil energi senast 2025 för att hålla uppvärmningen under två grader.⁸ En annan bedömning har gjorts av organisationen Ceres, som uppskattar att det krävs investeringar i förnybar energi på ca 1 000 miljarder USD per år.⁹ På infrastrukturen har New Climate Economy uppskattat att världens länder kommer att investera omkring 90 000 miljarder USD i infrastruktur under de kommande 15 åren, dvs ca 6 000 miljarder per år. Infrastrukturinvesteringar, som givetvis förväntas användas under lång tid framöver, styr trafikflöden och teknikval och därför behöver klimathänsyn tas i dessa investeringar. Det kan låta som att dessa studier visar att klimatomställningen är mycket dyr. Det är inte nödvändigtvis rätt tolkning. Snarare bör man försäkra sig om att de infrastrukturinvesteringar som görs konsekvent prioriterar teknik som skapar klimatnytta.

Där de nyss nämnda studierna utgått ifrån investeringsbehovet för att klara klimatmålen, så har Världsbankens investeringsorganisation IFC istället försökt identifiera

möjliga klimatinvesteringar på ett antal tillväxtmarknader med fokus på investeringsobjekt som kan ge både klimatnytta och en avkastning till investeraren. Totalt identifierades en investeringspotential på 22 600 miljarder USD. Dessa investeringsmöjligheter är i huvudsak inom förnybar energi, gröna byggnader samt transport. Kina står för mer än hälften av den uppskattade potentialen.¹⁰

Om de investeringsmöjligheter som identifierats av IFC skulle genomföras under en 30-årsperiod så skulle detta mer än väl täcka det investeringsbehov som McCollum et al. (2018) identifierat för att klara 1,5-gradersmålet. Då återstår förstås frågan om vem som ska stå för kapitalet. IFC identifierade tre åtgärder som länder behöver vidta för att engagera privat kapital i de identifierade investeringsmöjligheterna:

1. Integrera NDCs i nationell politik, såsom strategier, mål och budgetar. Vidta också nödvändiga åtgärder, såsom att sätta ett pris på koldioxidutsläpp.
2. Förbättra investeringsklimatet genom att skapa ett robust system som minskar riskerna, stärker konkurrensen och förenklar kapitalrörelser.
3. Använd offentliga pengar strategiskt, för att mobilisera privat kapital.

För att nå de investeringsnivåer som krävs, kommer investeringar över gränserna att behövas, och inte minst behöver finansiella flöden från utvecklade länder styras mot klimatinvesteringar i utvecklingsländerna. Detta är också

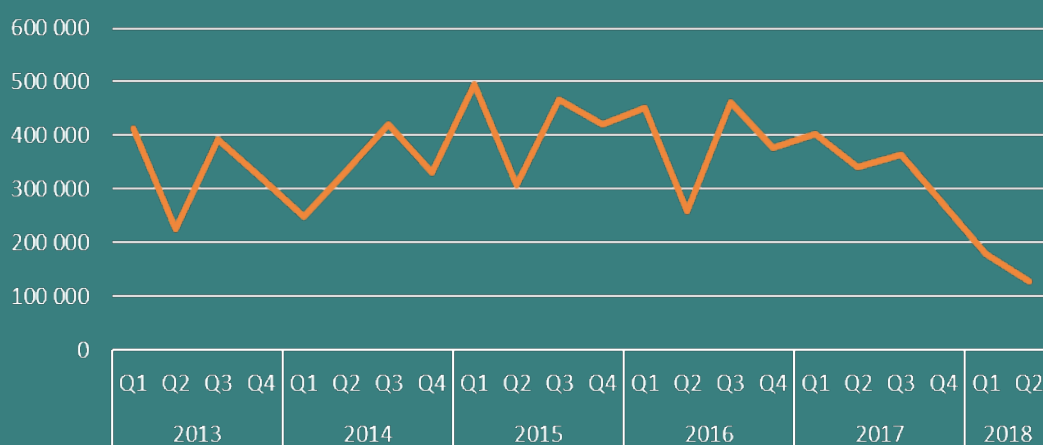
6 "Blossoming green-bond market growing toward \$250 billion year". Bloomberg Intelligence, 8 March, 2018. <https://www.bloomberg.com/professional/blog/blossoming-green-bond-market-growing-toward-250-billion-year/>

7 "Blog: The world is counting on banks to deliver climate finance. Counting their progress is no easy feat". UNEP Finance Initiative, 29 May 2018. <http://www.unepfi.org/news/industries/banking/blog-the-world-is-counting-on-banks-to-deliver-climate-finance-counting-their-progress-is-no-easy-feat/>

8 McCollum med flera (2018), Energy investment needs for fulfilling the Paris Agreement and achieving the Sustainable Development Goals.

9 Ceres (2018), In Sight of the Clean Trillion: Update on an Expanding Landscape of Investor Opportunities.

10 IFC (2016), Climate Investment Opportunities in Emerging Markets – An IFC Analysis.

Figur 1: Kvartalsvisa flöden av utländska direktinvesteringar (enhet: miljoner USD).¹⁴

något som G20-länderna (förutom USA som reserverade sig) ställde sig bakom vid sitt möte i Hamburg sommaren 2017. Enligt uttalandet från G20 kommer offentliga investeringar fortsätta spela en viktig roll, men privat kapital måste tillkomma.

Utländska direktinvesteringar (s.k. FDI) är en viktig form av finansiering över gränserna som dessutom visat sig ha positiva sidoeffekter, utöver värdet av själva investeringen. En sådan sido-effekt som påvisats, är att företag med FDI har högre innovationsförmåga och större inriktning mot hållbarhet än jämförbara företag utan FDI.¹¹ Det är alltså inte bara en fråga om att tillföra det kapital som behövs till rätt företag, FDI-flöden kan också bidra till att sporra den utveckling som behövs för att klara klimatutmaningen.

En annan studie slår fast att ökad FDI behövs för att genomföra klimatomställningen och menade att 2016 års flöde, vilket var 1 800 miljarder dollar, borde kunna dubblas eller tredubblas. Det skulle innebära FDI årligen på upp till

5 400 miljarder dollar. En annan studie visar att FDI-flödena behöver nå mellan 3 500 och 5 000 miljarder dollar per år för att kunna möta investeringsbehovet för FN:s globala hållbarhetsmål.¹²

I motsats till detta har FDI istället fallit kraftigt på senare tid (se figur ovan). Detta fall inleddes runt år 2016, och tycks ha fått förnyad fart i samband med den stora skattereformen i USA under 2018 som ledde till att många investerare ”tog hem” kapital, med kraftigt stigande börskurser i USA som följd. Summan av utländska direktinvesteringar är nu på en lägre nivå än på många år. Enligt FN-organet UNCTAD minskade inflödet av kapital i de flesta regioner, i Afrika var minskningen 21 procent under 2017 och i världens minst utvecklade länder var minskningen 17 procent. En delförklaring till de minskade FDI-flödena tycks vara en mer protektionistisk politik. Många länder införde under 2017 åtgärder för ökad kontroll av utländska uppköp och antalet utländska investeringsavtal som slöts under 2017 var det lägsta sedan 1983.¹³

11 Melane-Lavado med flera (2018), Foreign direct investment as a way to guide the innovative process towards sustainability.

12 Wavteq (2017), Sustainable Development and FDI: Towards a Practical Framework to Implement the Principle of Sustainable Development into Investment Promotion Strategy. <http://ic-associates.com/wp-content/uploads/2017/03/FDI-and-Sustainable-Development-Working-Paper-by-ICA-and-Wavteq.pdf>

13 UNCTAD (2018), World Investment Report 2018.

14 Data från OECD, <http://www.oecd.org/investment/statistics.htm>

3 Klimatarbete hos företag på världsmarknaden

Samtidigt som det sker allt mer inom det globala näringslivet för att minska klimatpåverkan så är behovet av klimatåtgärder långt från tillfredsställt och långt ifrån alla företag bidrar till att lösa problemet. Klimatförändringen har ibland beskrivits som ett fångarnas dilemma, där de länder och företag som sätter ambitiösa mål och vidtar skarpa åtgärder riskerar att förlora på det, till förmån för dem som inte agerar konstruktivt, med resultatet att utfallet blir sämre för alla.

Om detta stämmer, så borde det vara som allra mest aktuellt för internationella företag som agerar på världsmarknaden, där gemensamma styrmedel för klimathänsyn i stort sett helt saknas. I detta avsnitt redogör vi för hur de intervjuade företagen agerar för att bidra till att Parisavtalet uppnås, och hur de hanterar situationen med en fragmenterad klimatpolitik på världsmarknaden som påverkar förutsättningarna för deras internationella handel och investeringar.

3.1 Näringslivsinitiativ för klimatet

De senaste åren, och särskilt efter Parisavtalet och antagandet av FN:s Agenda 2030 har näringslivet alltmer lyfts fram som en central aktör och viktig katalysator i klimatfrågorna med möjlighet att driva på omställningen.

En studie som släpptes i samband med 2018 Global Climate Action Summit visar att om alla de individuella åtaganden från nästan 6000 städer, stater och regioner och över 2000 företag är fullt genomförda, kan de globala utsläppen av växthusgaser år 2030 vara 1,5 till 2,2 GtCO₂e / år lägre jämfört med vad som skulle uppnås bara genom den nationella politiken. Detta

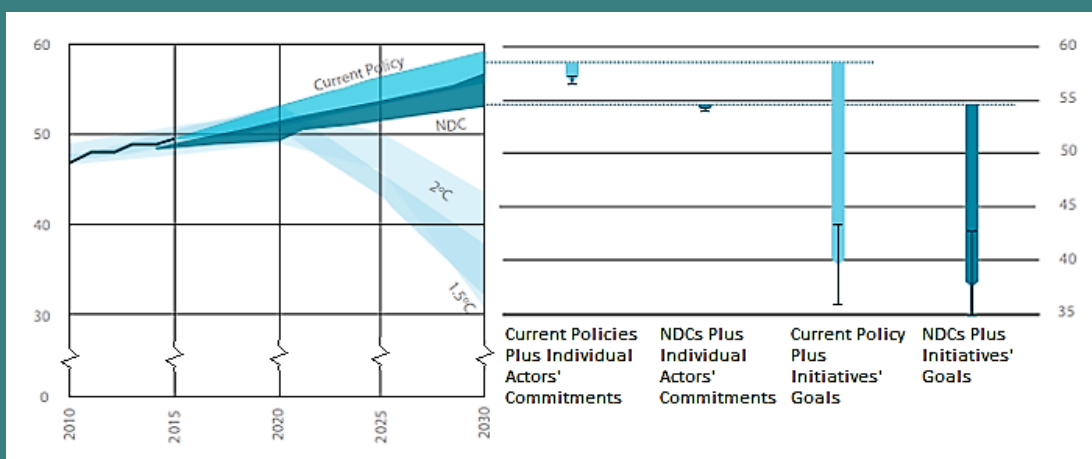
utgör mellan tre och fyra procent av världens nuvarande totala utsläpp, som uppskattats ha varit 53,5 GtCO₂ under 2017.¹⁵

Grafen nedan visar den potentiella inverkan som de individuella målen och initiativens mål kan ha till 2030.¹⁶

Utöver företagens individuella insatser finns en lång rad gemensamma klimatinitiativ (s.k. CIP) globalt; enligt FN:s plattform rör det sig om över 245 stycken. Ett antal av dessa har blivit särskilt betydande inom näringslivet, och presenteras på efterföljande sidor.

15 UNEP (2018), The Emissions Gap Report 2018. https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/26879/EGR2018_ESEN.pdf?sequence=10

16 Data Driven Yale, NewClimate Institute, PBL (2018), Global climate action from cities, regions, and businesses. http://datadriven.yale.edu/wp-content/uploads/2018/08/YALE-NCI-PBL_Global_climate_action.pdf

Figur 2: Datakällor: Nuvarande policy och NDC-scenario från (Kuramochi et al., 2017), 2 ° C och 1,5 ° C vägar från (UNEP, 2017), påverkan från enskilda aktörer och initiativ: Data Driven Yale, NewClimate Institute, PBL Environmental Assessment Agency 2018.

GLOBAL COMPACT

FN-initiativet Global Compact lanserades i samband med World Economic Forum i Davos 1999. Initiativet har varit en hörnsten i näringslivets arbete med hållbarhet, utifrån tio principer inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och korruption. Global Compact har omkring 9 900 deltagande företag som åtagit sig att utifrån ett klimatperspektiv stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker; ta initiativ för att främja större miljömässigt ansvarstagande; och uppmuntra utveckling och spridning av miljövänlig teknik.

CLIMATE ACTION 100+

Climate Action 100+¹⁷ är ett investerarnätverk med 310 investerare, som tillsammans har över 30 000 miljarder USD under förvaltning, med målet att skärpa kraven på de 100 mest utsläppsintensiva företagen. Initiativet är femårigt och lanserades i december 2017 under One Planet Summit. Kraven innefattar bland annat att bolagen ska vidta åtgärder för att minska utsläppen men också en ökad transparens kring klimatrelaterade risker, i linje med TCFDs rekommendationer, samt att tydliggöra styrelsens ansvar i tillsynen av frågorna.

CARBON PRICING LEADERSHIP COALITION

Carbon Pricing Leadership Coalition (CPLC) är en plattform som jobbar mot målen att 25% av globala utsläppen ska omfattas av koldioxidprissättning till 2020 och 50% till 2030. De som har anslutit sig till initiativet är allt ifrån regeringar, företag samt organisationer och universitet. Idag har 79 företag har ställt sig bakom initiativet¹⁸ med motiveringen att användandet av ett koldioxidpris i verksamheten och i investeringsbeslut är ett effektivt sätt för långsiktig lönsamhet och ökad innovation.

"...Viña Concha y Toro views this internal price of carbon as a key strategic element, a practice that will make all of our business units aware of the impact we have and how we can help fight climate change. We also hope to help them understand how climate change can affect our own business."

"Autodesk believes in taking bold action on climate change. Setting an internal price on carbon will not only enable better decision-making by aligning our own business and investments with a low-carbon economy, but will also help us better understand and support our global customers to reimagine, reinvent, and recreate the built world for everyone..."

TCFD

I juni 2017 presenterade det internationella organet Financial Stability Board rekommendationer för klimatrelaterade finansiella upplysningar under gruppen Task Force on Climate Related Financial Disclosures (TCFD). Sedan dess har över 500 internationella företag, organisationer och regeringar ställt sig bakom initiativet med fokus på att främja upplysningen av konsekventa, tillförlitliga och tydliga klimatrelaterade finansiella risker och möjligheter. Detta är ett nytt sätt att prissätta och inkludera externaliteter i redovisningar.

Både rekommendationer från Task Force on Climate Related Financial Disclosure (TCFD) och Europeiska Kommissionens expertgrupp High-Level Expert Group on Sustainable Finance (HLEG) har lett till ökad enhetlighet och tydliggjort utmaningen för hållbar finansiering utifrån klimatförändringarna.

¹⁷ Climate Action 100+. <http://www.climateaction100.org/>

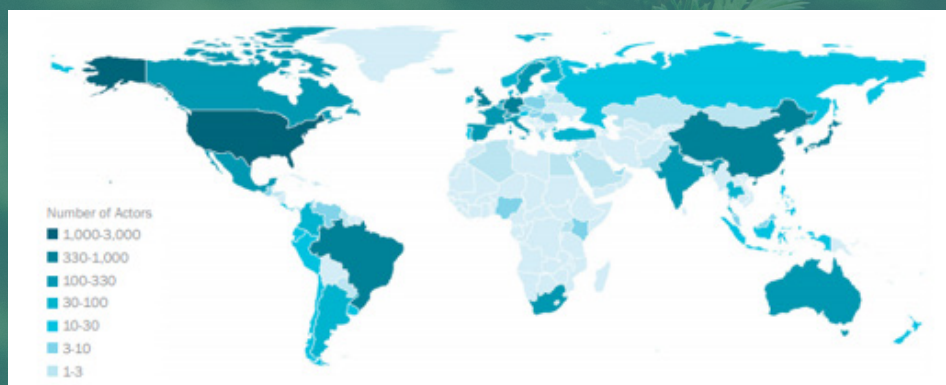
¹⁸ "Carbon pricing", We Mean Business, 2018. <https://www.wemeanbusinesscoalition.org/commitment/put-a-price-on-carbon/>

SCIENCE BASED TARGETS

Initiativet Science Based Targets har möjliggjort för företag att sätta vetenskapligt baserade klimatmål. De vetenskapliga modellerna är framtagna i FN:s klimatpanel IPCC:s femte rapport AR5 och av den internationella energiorganisationen IEA. Initiativet är ett samarbete mellan CDP, UN Global Compact, WRI och WWF. I dagsläget är det nära 500 företag som har anmält intresse för att ta fram SBT-mål. Av dessa har cirka 150 företag fått sitt klimatmål godkänt. I nuläget definieras ett mål som vetenskapligt baserat om det bidrar till att begränsa den globala uppvärmningen till 2 grader. SBTi har påbörjat ett arbete att uppdatera metodiken för 1,5 graders uppvärmning som svar på den senaste IPCC rapporten, vilket planeras vara genomfört under 2019.

CDP

CDP är en internationell icke-statlig organisation som förser företag och organisationer med ett globalt system för att mäta, presentera, hantera och dela med sig av information om sin klimatpåverkan, såväl utsläpp av växthusgaser som hantering av klimatutmaningar. Enligt CDP har företag som rapporterar regelbundet oftast effektivare rutiner för att minska sina utsläpp av växthusgaser. Antal företag som rapporterar till CDP att de använder interna koldioxidpris har ökat från 150 (2014) till 600 (2017). Ytterligare 800 planerar att införa det inom de närmsta två åren. Av dessa 1400 företag är över 100 Fortune Global 500-företag. Många av företagen rapporterar att de ser finansiella styrmedel (utsläppstak, handel med utsläppsrätter, koldioxidskatt) som en affärsmässig möjlighet.

Figur 3: Karta över antal företag som rapporterar till CDP (2017) per huvudkontor.

WE MEAN BUSINESS

We Mean Business¹⁹ är en sammanslutning av organisationer som arbetar tillsammans med flera tusen av världens mest inflytelserika företag och investerare. Initiativet syfte är att agera katalysator i klimatfrågor, lyfta näringslivets röst och driva på en starkare klimatpolitik. Inom nätverket ingår bland annat CDP, BSR, The Climate group och The World Business Council for Sustainable Development. Plattformen visar att det hittills finns över 1360 åtaganden från över 835 företag med ett marknadsvärde på över 16 900 miljarder USD. Inför COP24 uppmanade företagen de nationella regeringarna att:

- Ta fram en tydlig uppsättning riktlinjer som ger klarhet och insyn i ländernas planer och framsteg, som hjälper till att driva ambitioner och åtgärder under de kommande åren
- Delta fullt ut i Talanoa-dialogen och tydligt signalera avsikterna att öka ambitionen i sina egna mål – genom att uppdatera målen i NDCs och skapa tydliga strategier för utsläppsminskningar till 2020, i enlighet med Parisavtalet.²⁰

¹⁹ "Companies", We Mean Business, 2018. <https://www.wemeanbusinesscoalition.org/companies/>

²⁰ "Business Calls For Increased Climate Ambition", We Mean Business, 2018. <https://www.wemeanbusinesscoalition.org/policy/cop24/>

3.2 Agerar internationella företag i enlighet med Parisavtalets mål?

Det är stor variation mellan vad olika företag gör för att bidra till Parisavtalets mål – och också stor variation i vad de kan göra. Givetvis har ett stort energibolag helt andra förutsättningar att bidra till globala utsläppsminskningar än vad exempelvis en tjänsteleverantör har. Dessutom har de olika sätt att påverka – medan energibolaget kan bidra direkt till utsläppsminskningar kan försäkringsbolaget snarare bidra indirekt genom att slussa kapital till bättre sektorer och företag.

I denna studie har vi valt att intervjua företag som tillhör de mest klimatambitiösa i världen i sina respektive regioner och sektorer. Dessa företag kan följaktligen visa på högt satta klimatmål och på strategier som ofta är förankrade på högsta nivå i företagen.

”We want to be part of the solution to the global warming and climate change so yes, it is on the agenda, including every board meeting.”

KIM HELLSTRÖM, STRATEGY LEAD, CLIMATE & WATER, H&M

Ett europeiskt energibolag, till exempel, har en strategi som är i enlighet med 2-gradersmålet och ser över den i ljuset av ambitionen att sikta mot ett 1,5-gradsintervall. Vissa av företagen har ingen separat klimatstrategi, utan menar att hållbarhet är en integrerad del av företagets affärsstrategi. Ett av de intervjuade företagen har som mål en klimatpositiv värdekedja till 2040. Ett av de företag vi pratat med saknar en explicit klimatomställning, men menar att dess produkter i sig bidrar till att motverka klimatproblematiken.

Bland de viktigaste åtgärder som ett av företagen vidtagit för att ställa om nämns skifte från kol till gas, som anses ha varit enklare än planerat. Nästa utmaning är att ställa om från fossil till förnybar gas, något som ses som en stor utmaning men även en affärsmöjlighet.

Flera av de företag vi talat med nämner energieffektivisering och skifte till förnybar energi som viktiga åtgärder. Utöver det nämner flera att de arbetar för renare transporter genom att skifta bränsle, byta ut fossildrivna mot eldrivna fordon samt att skifta från landtransporter till järnväg.

Klimatkompensation nämns av några av företagen. Andra refererar till detta som något man avstår från då det skulle vara ”för lätt” och förskjuta den nödvändiga omställningen.

4 Hinder och incitament för klimatabitiösa företags handel och investeringar

4.1 Att investera över gränserna

För de internationella företag vi talat med är frågan om man ska investera i ett annat land eller exportera dit i viss mån en praktisk fråga. Beslutet beror ofta på storleken på affären – över en viss nivå lönar det sig mer att anlägga produktion i landet än att transportera produkter dit. I vissa fall kan handelshinder, såsom krav om lokalt innehåll (Local Content Requirements, LCR), göra att företagen ser sig tvungna att investera snarare än exportera – detta har varit fallet för exempelvis General Electric.²¹

Beslut om var företag väljer att investera påverkas givetvis av en mängd faktorer, där klimatfrågan inte alltid direkt står i första rummet. Företagen vi talat med har sagt att beslut om att gå in på en viss marknad i första hand fattas på affärsrättiga grunder. Om ett sådant beslut färgas av klimathänsyn, blir då en fråga om i vilken mån klimatfrågan påverkar lönsamheten. Ett företag lyfte exempelvis fram ett nationellt australiensiskt klimatprogram för att skala upp förnybar energi som avgörande för att nya investeringar där blev lönsamma, och genomförde följaktligen en stor investering i Australien. Ett annat företag använder ett internt koldioxidpris, vilket har betydelse för beslut om var det väljer att investera. De länder som har en koldioxidintensiv energimix ter sig då som högstkostnadsländer, vilket kan påverka investeringsviljan negativt. Mellanöstern lyftes här fram som en svår region.

Möjligheten att producera med lågt klimatavtryck kan också väga tungt vid investeringsbeslut.

”Vår största investering någonsin bygger vi vid Väneren nu. En gigantisk kartongmaskin som går loss på 7,7 miljarder. Trots att arbetskraft är dyrare i Sverige så såg vi en stark ekonomisk och hållbarhetsmässig fördel, mycket på grund av råvarutillgången, energitillgången, bioenergi av bra kvalitet och till lågt pris.”

MALIN LJUNG EIBORN, DIRECTOR SUSTAINABILITY AND PUBLIC AFFAIRS, BILLERUDKORSNÄS

”When we are looking at new sites for the company, the infrastructure must support our renewable power (electricity) goal.”

JIM MASSEY, GLOBAL VICE-PRESIDENT OF GLOBAL SUSTAINABILITY, ASTRA ZENECA

ICC har även pekat på att viljan till internationella investeringar påverkas av tillgången till ett tillförlitligt skiljedomsförfarande. Detta är viktigt inte minst i klimatsammanhang då behovet av nya investeringar är enormt, som illustrerats i kapitel 2.3.

4.2 Utbud och efterfrågan

FN:s sammanslutning av företag som arbetar för att uppnå de globala hållbarhetsmålen, UN Global Compact, har publicerat en intervjustudie där ett sjuttiofem företag intervjuats om hållbarhetsutmaningar i förhållande till värdekedjor²². Vissa företag förutser att de kommer att få svårighet att köpa in de råvaror eller insatsvaror de behöver då utbudet kan komma att påverkas av klimatförändringar i leverantörländerna. Flera av

de företag vi intervjuat har lyft bristande tillgång till förnybar energi som en trång sektor. I vissa marknader finns det helt enkelt inte fossilfri energi att tillgå, något som gör det svårt för företagen att möta sina egna klimatomål eller sätta ambitiösare mål. Detta har nämnts av företag i vitt skilda sektorer i våra intervjuer.

21 Bhatia, K., Evenett, S. and Hufbauer, G. "Why General Electric is localising production.", VoxEU.org, 21 June 2016.

22 UN Global Compact (2016), The State of Sustainable Supply Chains: Building Responsible and Resilient Supply Chains.

Global Compact-studien förutspår att upphandling i värdekedjor i allt högre utsträckning kommer att omfatta hållbarhetskriterier, exempelvis studerade med livscykelanalys. De företag vi intervjuat både bekräftar och ifrågasätter denna bild. Å ena sidan påpekar en koldioxidintensiv producent att man redan i dagsläget upplever en ökad efterfrågan på utsläppseffektiva produkter, och räknar med att detta kommer att accentueras i framtiden, både som en följd av kunders efterfrågan och då priset på koldioxidutsläpp antas bli avsevärt högre. Å andra sidan pekar alla de företag vi talat med på att efterfrågan på produkter med lågt fossilt koldioxidutsläpp i dagsläget är för låg.

I detta sammanhang är det intressant att titta på offentlig upphandling. En annan studie från Global Compact lyfter fram upphandling som ett styrmedel som kan göra skillnad för företags arbete mot klimatmål.²³ Ett sektorspecifikt initiativ, the Cement Sustainability Initiative, menar att offentliga upphandlare ibland slentrianmässigt efterfrågar en särskild typ av cement, Portland cement, även om det kan finnas andra likvärdiga varianter som har ett lägre klimatavtryck. Rapporten slår fast att *"This example points to the need for continued efforts to align societal norms and associated policies towards the needs of a low-carbon society."*²⁴

” *Public tenders are an important part of our market. An evaluation sheet that takes this climate performance into account would be good. We see some cases of this, but it is rather rare.*

DIETER VOLLKOMMER, CORPORATE VP SUSTAINABILITY, SIEMENS

Flera av de företag vi pratat med har nämnt offentlig upphandling som ett potentiellt verktygsfullt, men underutnyttjat, styrmedel. De pekar på att upphandling bör vara öppen för internationella leverantörer, vara transparent och ställa krav på klimatprestanda. Offentlig upphandling försöker ofta nå en rad olika policymål, ibland med följderna känsliga målkonflikter uppstår. Därför är det viktigt att klimat inkluderas som ett kriterium, och att processen är transparent så att det går att följa hur klimatdimensionen värderas.

Företagen har vidare pekat på avsaknaden av en efterfrågan på klimatrelevanta produkter. Detta gäller inte minst inom B2B-företag. Alltmedan investerare i ökande utsträckning efterfrågar ett klimatansvarfullt agerande matchas det alltså inte i tillräcklig utsträckning av företagens kunder. Samtidigt menar företagen att beslutsfattare har en viktig roll i att skapa och påverka efterfrågan. Ett företag nämner biobränsle som ett exempel – marknaden för denna produkttyp har i stor utsträckning skapats av politiska styrmedel; utan detta skulle det troligtvis inte ha funnits någon efterfrågan initialt då produkten är dyrare på marknaden än fossila alternativ.

Även om företagen har strategier för att hantera olika krav på olika marknader, så vore skarpa och harmoniserade klimatkrav i offentlig upphandling önskvärt. Ett företag lyfter fram FSC-märkning som en bra standard, som skulle kunna efterfrågas i upphandlingar globalt.

” *Public procurement is often a large influencer on markets and can create a significant demand for sustainable products and services within that country and wider. As a climate-ambitious company it supports our investment in the assessment and improvement of our products from an environmental sustainability point of view, raising the importance of considering environmental impacts when designing new products and making business investments. We would support international convergence in public procurement initiatives as our direct experience with Swedish public procurement activities at the county council level lead us to believe this level of information request and auditing would not be manageable if taken up across other geographies.*

JIM MASSEY, GLOBAL VICE-PRESIDENT OF GLOBAL SUSTAINABILITY, ASTRA ZENECA

23 UN Global Compact, UNEP and UNFCCC (2016), 2016 Status Report, Business Contribution to Global Climate Action - Pathways to Low-Carbon and Resilient Development.

24 Ibid., s. 29.

4.3 Handelshinder på miljövaror

Behovet att ta bort handelshinder på miljövaror, inklusive komponenter till lösningar för förnybar energi, bekräftas av ett flertal näringslivssammanslutningar som en nyckelåtgärd för att underlätta för företagen att få ut sina klimatrelevanta produkter på världsmarknaden. Exempelvis har ledande företag i USA agerat inom en "Coalition for Green Trade", japansk industri har gått samman i en "Japanese Coalition for WTO EGA negotiations", och internationella företag och organisationer har agerat tillsammans inom "the SETI Alliance".²⁵ Gemensamt för dessa initiativ är att de har argumenterat för ett ambitiöst miljövaruavtal, Environmental Goods Agreement, under WTO, som bör eliminera tullar och på sikt ta sig an andra handelshinder, inklusive icke-tariffära hinder och hinder för tjänstehandel. I ett öppet brev till förhandlarna inom WTO påtalade de att *"An ambitious EGA will further increase global trade in environmental goods, lowering the cost of addressing environmental and climate challenges by removing tariffs that can be as high as 35 percent."*²⁶

”På global nivå är det handelsreglerna som kan underlätta för våra produkter att nå ut. Det handlar generellt snarare om tullar än om klimataspekter.”

MALIN LJUNG EIBORN, DIRECTOR SUSTAINABILITY AND PUBLIC AFFAIRS, BILLERUD KORSNÄS

Ett företag pekar i undersökningen på att tullar är ett hinder för deras klimatstrategi, och lyfter fram det faktum att återvunnet material klassas som avfall snarare än en resurs vid import till Turkiet och Kina. I Bangladesh tillämpas höga tullar på solceller, vilket också försvårar. Ytterligare ett företag belyser de stora problem det har med handelshinder generellt, inte minst i ljuset av det pågående handelskriget mellan Kina och USA samt USA:s ståltullar.

25 Se bland annat "Japanese Coalition's View on Green Trade in WTO", JMC, 2017, http://www.meti.go.jp/english/policy/external_economy/trade/wto/pdf/ega_201709_07.pdf och "Coalition for Green Trade Endorses WTO's Environmental Goods Agreement", USCIB, <https://www.uscib.org/coalition-for-green-trade-endorses-wtos-environmental-goods-agreement-ud-4777/>

26 "Global business supports an ambitious and rapid conclusion to an environmental goods agreement at the World Trade Organization", 8 July, 2014. https://www.uscib.org/docs/2014_07_08_EGA-Global-Industry-letter.pdf

4.4 Skyddsåtgärder

Det senaste decenniet har det skett ett markant prisfall på solpaneler till följd av teknikutveckling och storskalig produktion. Detta är positivt för möjligheterna att skala upp solenergin, men har medfört svårigheter för flera producenter att hantera den tuffa konkurrensen. Prisfallet ledde även till att ett antal undersökningar om möjlig dumpning framför allt från Kina initierades. Även om många bedömare ifrågasatt om det verkligen varit frågan om dumpning, har det resulterat i att flera länder införde antidumpningstullar och antisubventionsåtgärder. Detta är en fråga som engagerat näringslivet, på båda sidor av spelplanen. De företag som ansåg sig drabbade av dumpning, exempelvis det tyska företaget Solar World, ledde en kampanj för

antidumpningstullar i såväl EU som i USA, medan många importörer som var beroende av dessa för sin produktion av färdiga paneler engagerade sig emot, exempelvis genom alliansen AFASE, "Alliance For Affordable Solar Energy". Även olika biodrivmedel har varit överrepresenterade vad gäller skyddsåtgärder.

I våra intervjuer har frågan om skyddsåtgärder inte aktualiserats i någon nämnvärd utsträckning. Ett företag påtalar dock att man slutat tillverka solpaneler och istället specialiserat sig inom andra produktionsled i värdekedjan, något som kan vara en följd av skyddstullarna.

4.5 Krav på lokalt innehåll

Ett verktyg som används för att stimulera utvecklingen av inhemsk industri är krav på lokalt innehåll. Det kan variera i omfattning från ett krav på att en viss andel av komponenter i en färdig produkt ska komma från inhemsk produktion, såsom beslutet i USA om "Buy America", till krav om lokalt innehåll för att få del av fiskala fördelar. ECIPE pekar i en ny studie ut Argentina, Brasilien, Kina, Indien, Indonesien, Ryssland, Saudi Arabien och USA bland de länder som använder LCRs i högst utsträckning.²⁷

Det finns en risk för att LCRs påverkar klimatarbetet negativt, i och med att de teknologiskt mest fördelaktiga och prisvärda lösningarna riskerar att trängas ut. Detta har länge pekats ut som ett handelshinder av vindindustrin till exempel, och den europeiska branschorganisationen driver krav på att LCRs motverkas.²⁸ General Electric är ett av de företag vars produktionsstrategi påverkats av detta, där de ser sig tvungna att förlägga produktionen närmare kunderna på grund av protektionism.²⁹

²⁷ Deringer, H., Erixon, F., Lamprecht, P., van der Marel, E., Richert, J., and Schuhmann, S. (2018). The Economic Impact of Local Content Requirements: A Case Study of Heavy Vehicles.

²⁸ "Wind Energy: Backbone of the EU Global Leadership in Renewables", Wind Europe, 2016.

²⁹ Bhatia, K., Evenett, S. and Hufbauer, G. "Why General Electric is localising production." VoxEU.org, 21 June 2016.

4.6 Pris på koldioxid/subventioner till fossila bränslen

Att sätta ett pris på koldioxid är en nyckelåtgärd för att minska utsläppen och ett prioriterat styrmedel av många företag.³⁰ Detta har också betonats av alla de företag vi intervjuat för denna studie.

”Carbon pricing is essential to identifying and pursuing market-based solutions to address climate change by encouraging the necessary transition to a low-carbon, and ultimately no-carbon, global economy.”

ICC POLICY STATEMENT ON INTERNATIONAL TRADE AND CLIMATE CHANGE

Bristen på koldioxidpris gör det svårare för klimatambitiösa företag att nå sina klimatmål. Ett företag pekar på att tillgången till alltför billig fossil energi i exempelvis Mellanöstern minskar incitamenten att nå företagets mål om energieffektivisering. Det gör det även svårare att hitta marknader för koldioxideffektiva lösningar. Flera av de företag vi pratat med menar att de har de tekniska lösningarna för att ställa om till ett fossilfritt samhälle, men att bristen på stringenta policies och styrmedel, såsom ett internaliserat koldioxidpris, gör att dessa i dagsläget inte är konkurrenskraftiga gentemot konventionell teknik.

”Vi vill inte ha stöd, men vi vill ha ett level playing field. Det skulle behövas skatt på fossila material och fossil energi.”

MALIN LJUNG EIBORN, DIRECTOR SUSTAINABILITY AND PUBLIC AFFAIRS, BILLERUDKORSNÄS

Enligt ekonomisk teori bör unilateral prissättning på koldioxid drabba den inhemska industrins konkurrenskraft negativt, gentemot konkurrenter i andra länder som inte behöver bära

kostnaderna för sina utsläpp. Detta gäller främst för ett antal utsläppsintensiva och konkurrensutsatta sektorer såsom stål och aluminium eller papper.

Hur ser då industrin på risken för koldioxidläckage? Å ena sidan framstår det tydligt att delar av industrin är rejält orolig för konkurrenssnedvridning och koldioxidläckage. Inte minst har detta visat sig i ett intensivt lobbyarbete gentemot EU-kommissionen i anslutning till reformer av ETS och till beslut om kriterier för tilldelning av utsläppsrätter.³¹ Vissa företag och branschorganisationer har där förordat generös utdelning av gratis tilldelning, snarare än auktionering. De företag vi pratat med bekräftar likaså unisont och med eftertryck att det är starkt problematiskt att inte alla aktörer bär sina miljökostnader. Globalt sett täcks idag endast ca 15 procent av koldioxidutsläppen av en skatt eller utsläppshandelssystem.³² Inkluderas även styrmedel som är under införande blir andelen strax under 20 procent.³³ Samtidigt subventioneras utvinning, produktion och konsumtion av fossila bränslen i många länder. Medan utvecklingen går åt rätt håll, om än för långsamt, i Europa, släpar vissa regioner efter, inte minst Mellanöstern.

”It's a no brainer to say there must be a stop to fossil fuel subsidies.”

SAMI LUNDGREN, VP RESPONSIBILITY, UPM

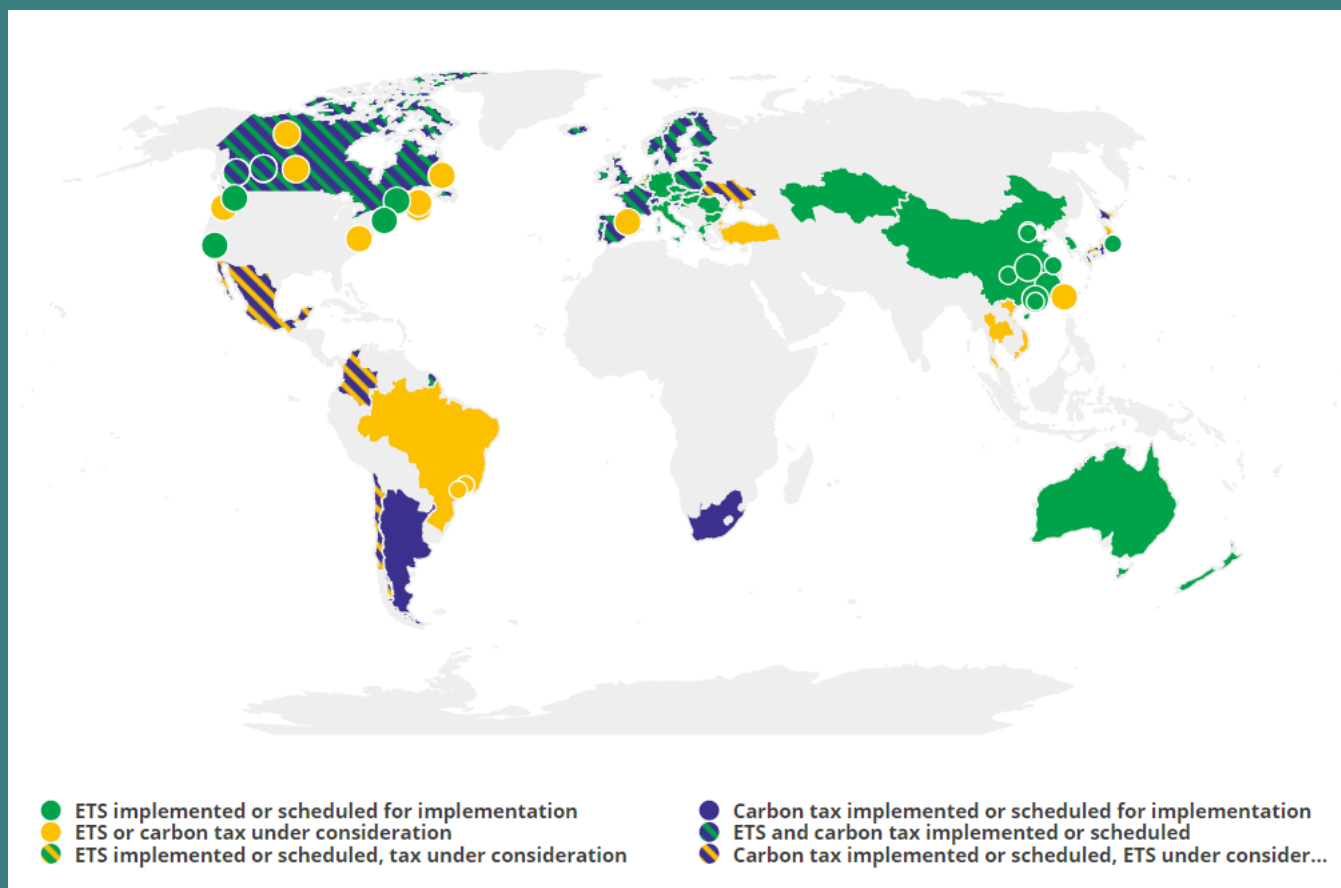
Företagen vittnar om olika strategier för att hantera denna fragmentering på egen hand. Ett företag säger att det i nuläget tar till ”blod, svett och tårar”. En allt starkare trend bland företagen är att sätta interna koldioxidpriser, ofta med stöd av investerare som kräver detta. Utöver detta arbetar flera av företagen för att påverka utvecklingen mot ett globalt koldioxidpris, såsom genom CPLC, som beskrivits i kapitel 3.

30 "Why Carbon Pricing Matters- A Guide for Implementation", World Business Council on Sustainable Business, April 2018. Geneva, Switzerland., s. 22.

31 "The Carbon Leakage Conundrum - Getting the EU ETS Abatement Investment Signals Right". Sandbag, May 2017.

32 "Companies are moving faster than many governments on carbon pricing". The Economist, 11 January 2018. <https://www.economist.com/business/2018/01/11/companies-are-moving-faster-than-many-governments-on-carbon-pricing>

33 "Carbon pricing in action". CPLC. <https://www.carbonpricingleadership.org/who/>

Figur 4: Sammanställning av regionala, nationella och subnationella initiativ för koldioxidpriser. Källa: The World Bank, Carbon Pricing Dashboard.

Å andra sidan lyfter några av de företag vi pratat med fram att deras konkurrenskraft inte bara påverkas av asymmetriska koldioxidpriser, utan även av andra omständigheter såsom olika normer inom miljö samt arbetsvillkor. Koldioxidkostnader ses därmed som en faktor bland flera. Flera av företagen tror på den egna produktens konkurrenskraft, trots den ojämna spelplanen.

Vad gäller styrmedel är gränsskattejusteringar, en utjämning av koldioxidpriset vid gränsen, ett verktyg som förordats flitigt av olika experter, akademiker och tankesmedjor. Bland företagen har det mesta länge tytt på att gratis tilldelning av utsläppsrätter stått högre på önskelistan, men en förskjutning tycks ha skett på senare tid. Ordföranden för ståljätten Arcelor Mittal rekommenderade för inte länge sedan gränsskattejusteringar i en debattartikel i Financial Times³⁴. ICC, den näringslivsorganisation som är bland de mest välartikulerade när det gäller förhållandet mellan klimat och handel, öppnar i sitt senaste policydokument upp för att gränsskattejusteringar kan behövas: "Carbon taxes ought to be considered by WTO Members as eligible for border tax adjustments under WTO rules."³⁵

ICC förordar vidare andra handelsrelaterade åtgärder för att främja klimatarbetet. Detta inkluderar åtgärder för att stimulera teknikutveckling och spridning av klimatrelaterade produkter, såsom handelsliberalisering, stark immaterialrätt,

och åtgärder för att göra relevanta teknologier kompatibla mellan länder.

Detta är något som stöds av flera av de företag vi pratat med, även om få har lyft fram konkreta förslag. Ett företag lyfte emellertid fram som en möjlighet att varje land inkluderar mål för förnybar energi och energieffektivisering i sina NDCs under UNFCCC. Detta skulle leda till en viss harmonisering även utan ett explicit mellanstatligt avtal om koldioxidpriser. Ett annat företag efterfrågar nytänkande, och önskar samarbeten mellan olika regioner såsom EU-ASEAN, där man skulle kunna komma överens om skatteharmonisering som kan accepteras av flera parter.

”Situationen idag i världen kräver samarbete – om företag kan gå före med att släppa den höga nosföringen kring samarbete så kanske länder också kan göra det.”

KIM HELLSTRÖM, STRATEGY LEAD, CLIMATE & WATER, H&M

Flera av de företag vi pratat med efterfrågar inte subventioner till sin egen verksamhet, utan menar att den egna produkten är konkurrenskraftig som den är. Dock har flera lyft just tillgången till förnybar energi samt till infrastruktur som möjliga kandidater för statligt stöd. Det skulle kunna vara i form av subventioner, eller andra styrmedel.

34 "A carbon border tax is the best answer on climate change". Lakshmi Mittal, Financial Times, 12 February 2017.

35 "International Trade and Climate Change". International Chamber of Commerce. 2018.

4.7 Transporter

Genom internationella transporter möjliggör handel att insatsvaror, varor och tjänster kan produceras där det är mest resurseffektivt för att sedan skickas till sin slutdestination. Handel och transporter gör det även möjligt att sprida teknik såväl som råvaror på den globala marknaden, vilket är en förutsättning för det globala klimatarbetet- teknik för förnybar energi exempelvis produceras i dagsläget bara i en handfull länder.

” We would welcome stricter regulation in general, if it's on larger geographic scales.”
SAMI LUNDGREN, VP RESPONSIBILITY, UPM

HANDEL, TRANSPORTER OCH KLIMAT

Varor men även tjänster som handlas internationellt transporteras över världen. Detta möjliggör att teknik och råvaror görs tillgängliga på världsmarknaden, vilket kan bidra till att minska klimatutsläppen och bistå med klimatanpassning. Samtidigt orsakar handel transporter, som i sin tur orsakar direkta utsläpp.

Det finns inget enkelt linjärt förhållande mellan handel, transporter och klimatutsläpp.

För det första orsakar olika transportmedel olika mycket klimatutsläpp. Flyget är väldigt utsläppsintensivt, men endast en liten del av varuhandeln transporteras via flyg. Fartygstrafik är förenad med en rad allvarliga miljöproblem, men klimatpåverkan per volym transporterat gods är liten. Godstransport via järnväg är i princip fossilfri, medan marktransporter varierar beroende på viken typ av fordon som används. Transportslaget, och vilket drivmedel som används, har därmed betydelse för klimatpåverkan av transporten.

För det andra bör man ta ett livscykelperspektiv i beaktande när man uppskattar handelsrelaterade transporters klimatpåverkan. Handel gör det möjligt att producera på det mest resurseffektiva sättet, vilket gör att utsläppsbesparingar kan göras i produktionsled som bör vägas mot utsläppen i transportledet.

Slutsatsen av detta är att det är svårt att generalisera om handel, klimat och transporter, och en livscykelanalys behöver göras på produktnivå för att kunna uttala sig om klimatavtrycket av enskilda handlade varor eller tjänster.

OECD:s International Trade Forum uppskattade 2015 att internationell handelsrelaterad godstransport utgör ca 30% av alla transportrelaterade klimatutsläpp och 7% av totala klimatutsläpp.¹

¹ The Carbon Footprint of Global Trade Tackling Emissions from International Freight Transport. International Transport Forum- OECD, 2015. <https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/cop-pdf-06.pdf>

Många företag som verkar på den internationella marknaden är därmed beroende av transporter. Detta är också en av de mest konkreta kopplingarna mellan handel och klimat, då de flesta transporter bidrar till globala utsläpp av växthusgaser. Att främja och premiera klimateffektiva transporter globalt är därmed en viktig komponent för att stärka hållbarheten i internationell handel och investeringar.

Transporter och drivmedel representerar en stor kostnad för många företag. Därmed finns ett incitament att vara effektiv i sina transporter för att hålla nere kostnaderna. Emellertid är just transporter bland de sektorer som länge lagts åt sidan i de internationella klimatförhandlingarna, med effekten att de släpar efter när det gäller att bära sina miljökostnader och minska sina utsläpp. Flygbränsle beskattas generellt inte, och fartygstransporter har i stort sett undantagits från krav på att minska sina koldioxidutsläpp. Detta gör att det i mycket saknas direkta incitament att minska på de transportslag som är koldioxidintensiva.

Flera av företagen vi pratat med menar att ett pris på transportrelaterade utsläpp skulle hjälpa företaget att prestera bättre och skulle välkomna striktare regler på området, förutsatt att det skulle ske på bred geografisk front. Företagen pekar dock på att det ofta inte är priset som är avgörande, utan kapaciteten och tillgängligheten. Ett företag som deltagit i undersökningen arbetar aktivt för att minska sina transportrelaterade utsläpp. I första hand växlas bränsle, och på längre sikt byter man till andra typer av fordon. Ett problem i båda dessa avseenden är dock bristande utbud. Vad gäller godstransporter finns även här flaskhalsar genom ett underdimensionerat järnvägsnätverk, vilket framför allt

är ett problem i Sverige. Att järnvägen inte är internationellt harmoniserad är också ett hinder.

Flera av de intervjuade företagen arbetar likaså med att byta ut flottan av tjänstefordon till mer energieffektiva fordon. I Europa går man alltmer mot eldrivna fordon, medan man i USA inte kommit lika långt utan snarare arbetar mot mer bränsleeffektiva alternativ.

” In 2018 our key markets of Europe and US have committed to transition to 100% hybrid or better before 2025 and we are committed to considering electric vehicles where local conditions and infrastructure support the transition – regulatory measures that improve infrastructure and reduce ‘range anxiety’ would accelerate our future transition.”

JIM MASSEY, GLOBAL VICE-PRESIDENT OF GLOBAL SUSTAINABILITY, ASTRA ZENECA

Medan företagen generellt varit försiktiga att förorda subventioner, är transporter ett område där det förts på tal ett flertal gånger i intervjuerna. Möjligtvis, pekar några företag på, kan exempelvis subventioner på biobränslen vara nödvändiga. Vidare skulle stöd för att bygga ut infrastruktur för laddning av eldrivna fordon snabba på skiftet till fossilfria transporter, likt vad som skett i Norge, och stimulera efterfrågan för de företag som producerar eldrivna fordon samt underlätta för att ställa om till lågfossila transporter för såväl gods- som persontransport.

4.8 Brist på holistiskt perspektiv

Några av företagen upplever att ett hinder i deras arbete är att regelverk inte ger dem erkännande för att deras egen produktion å ena sidan orsakar utsläpp, men att deras produkter å andra sidan hjälper deras kunder att minska sina utsläpp. Detta gäller exempelvis ett par av de företag i undersökningen som verkar inom tung industri, men vars produkter omfattar exempelvis vindkraft och

elektrifierade transporter. Ett företag pekar likaså på att dess produkter, som visserligen är koldioxidintensiva i nuläget, är högteknologiska, vilket gör det möjligt att exempelvis producera mer energieffektiva bilar. Ett företag menar även att det är problematiskt att handelssystemet inte medger att göra skillnad på produkter som framställts på ett energieffektivt sätt och på de mer förorenande alternativen.

5 Hur bra är gällande regler och ramverk?

”Anything that helps deploy our environmental portfolio globally would help the climate.”
DIETER VOLLKOMMER, CORPORATE VP SUSTAINABILITY,
SIEMENS

Ovan har vi sett att det finns globala företag som satt ambitiösa klimatmål och strävar efter att nå dem i sin handel och sina investeringar. Samtidigt har företagen både i våra intervjuer och i litteraturstudien lyft fram ett antal begränsningar för deras ansträngningar. De har vidare lyft fram ett antal goda exempel, som skulle kunna inspirera och ligga till grund för utformande av styrmedel i andra länder och regioner.

De intervjuade företagen har ofta lakoniskt konstaterat att regelverken kring handel och investeringar är otillräckliga för att främja hållbar utveckling, liksom för att mer generellt skapa en öppen handel på en jämn spelplan. Denna kritik har

eskalerat på senare år, inte minst efter valet av Donald Trump i USA och den ökade protektionismen som följt på detta. En relevant fråga blir därför på vilken nivå problemen bör lösas. Är det ytterligare WTO-förhandlingar som krävs, finns det andra mer regionala alternativ, eller är splittrad nationell lagstiftning och bilaterala avtal det enda alternativet?

I avsnittet som följer kopplar vi ihop de begränsningar och svårigheter som företagen berört med de regler och ramverk för handel och investeringar som styr de internationella marknaderna. Vi lyfter samtidigt några av de goda exempel på nationella eller regionala regelverk som framkommit och diskuterar hur de skulle kunna skalas upp på bredare front. Slutligen vill vi belysa några av de mest lovande och intressanta förslagen som kommit fram från företagen under arbetets gång, inklusive från den enkätstudie som genomfördes bland klimatambitiösa internationella företag vid COP24 i Katowice, i mitten av december 2018.

5.1 Goda exempel på subnationella, nationella eller mellanstatliga styrmedel och möjligheter till harmonisering

”We have global trade, but only regional politics. It’s a fact of life.”

SAMI LUNDGREN, VP RESPONSIBILITY, UPM

Alltmedan de intervjuade företagen har talat drömskt om ett globalt pris på koldioxid och klimatrelevanta regler som styr handel och investeringar, vet de att sådana åtgärder inte ligger nära till hands. Därför har de i många fall pekat på behov av

harmonisering av befintliga styrmedel som en mer realistisk lösning eller som ett steg på vägen mot något bättre. Hur kan man då nå en sådan harmonisering? Här har företagen lyft ett antal förslag och även nämnt några lokala åtgärder från olika delar av världen, som de menar kan skalas upp för ökad klimatnytta. Några av dessa förslag och exempel presenteras nedan.

MÅL FÖR FÖRNYBART OCH ENERGIEFFEKTIVITET I NDCS

Ett flertal av de företag vi talat med påpekar att det finns ett större behov av internationell harmonisering av mål vad gäller förnybar energi och energieffektivisering. Då målen är nationellt begränsade saknas på vissa marknader möjlighet för företagen att upphandla förnybar energi. Ett förslag som lyfts fram är att föra in en rubrik i NDCs om mål och rapportering av åtgärder avseende förnybar energi och energieffektivitet. I längden skulle detta kunna leda i riktning mot ett slags harmonisering, om alla länder åtar sig att vidta åtgärder för att stimulera energieffektivitet och produktion av förnybar energi.

EU har redan mål om att nå 27 procent förnybar energi och 27 procent energieffektivisering till 2030, jämfört med 1990, vilket kompletterar EU:s åtagande enligt Parisavtalet. Det har argumenterats att dessa mål minskar flexibiliteten i hur EU ska klara utsläppsmålet. Å andra sidan höjer det efterfrågan på förnybar energi och energieffektiviseringstjänster. Dessutom kan det leda till lägre risk i dessa typer av investeringar, vilket kan sänka kostnaderna.

HARMONISERA FRIVILLIGA STANDARDER

Frivilliga standarder kan bidra till en harmonisering av krav på miljö- och klimatåtgärder. Ett exempel är Forest Stewardship Council (FSC) som är en märkning på alla skogsbaserade produkter som lever upp till vissa kriterier. Ju fler marknader som antar samma kriterier, desto enklare för företagen att i stor skala anpassa sin produktion för att leva upp till kraven. Ett företag lyfter att existerande frivilliga standarder skulle kunna göras obligatoriska. Det skulle kunna göras på flera olika sätt, exempelvis i nationell lagstiftning, bilaterala avtal eller i upphandlingskriterier. Fördelarna är bland annat att kriterierna redan är etablerade och accepterade på flera marknader.

Detta riskerar förstås att leda till en avvägning mellan hur strikta kriterierna kan vara och hur många marknader som accepterar dem.

SVAVEL PÅ ÖSTERSJÖN

De transportrelaterade utsläppen är en viktig del av diskussionen om världshandelns bidrag till klimatomställningen och sjötransport står för omkring 90 procent av dessa transporter.³⁶ Ett företag nämner att svaveldirektivet som gäller på Östersjön och i några andra områden inom EU varit positivt för att få ned svavelutsläppen från sjöfart, men borde gälla på större geografiskt område. En skärpning av det globala kravet på svavelinnehåll i sjöfartsbränsle kommer att införas år 2020, dock inte alls lika skarpt som det krav som gäller på Östersjön. I en utvärdering av hur de nya reglerna påverkat trafiken på Östersjön konstaterade myndigheten Trafikanalys år 2017 att "de avsedda positiva effekterna på luftkvalitet har infriats" samtidigt som "befarade negativa konsekvenser för transportmönster och näringsliv på det stora hela uteblivit". Detta goda exempel skulle kunna inspirera likande initiativ avseende klimatpåverkan från sjöfart.

PROGRAM FÖR FÖRNYBAR ENERGI

Ett antal lokala lagstiftningar och program för förnybar energi har lyfts fram av de intervjuade företagen. Exempelvis införde Australien för några år sedan ett program för förnybar energi med en utformning som ledde till att stora projekt för förnybar energi blev goda investeringsobjekt. Landet gick snabbt till att bli en bra marknad för installation av förnybar energi-kapacitet och när programmet nyligen hotades bidrog ett av de intervjuade företagen till att rädda det.

Ett annat exempel kommer från New Jersey, där starka incitament för solkraft gjort att solelsföretag kunnat erbjuda installationer utan initial investeringskostnad. Det är en modell där solelsföretaget äger solpanelerna men den som har ett tak i solläge upplåter taket och konsumerar elen som produceras där till en låg kostnad. Eventuell överskottsenergi kan solelsföretaget sälja ut på nätet.

OFFENTLIG UPPHANDLING MED KLIMATKRITERIER

Många av de intervjuade företagen nämner offentlig upphandling som en viktig marknad där stater snabbt kan styra om efterfrågan mot mer hållbara produkter. Billerud Korsnäs talar exempelvis om en upphandlingsregel som används i vissa delstater i USA, som säger att biomaterial ska prioriteras.

EU har ett ramverk för frivillig s.k. Green Public Procurement (GPP), där kriterier tas fram för olika produktgrupper. Enligt EU-kommissionens egen hemsida så kvarstår utmaningen att få myndigheter i olika EU-länder att använda sig av kriterierna.³⁷

STRIKT NATIONELL MILJÖLAGSTIFTNING SPELAR ROLL

Något som framkommit i de flesta intervjuer är att nationell lagstiftning spelar stor roll för företagen. Exempelvis har den snabba utvecklingen mot mer strikt miljölagstiftning i Kina snabbt på omställningen där. Enligt UPM är regleringarna på vissa områden skarpare i Kina än i EU, och har gett UPM konkurrensfördelar, när förorenande företag i Kina backar och därmed lämnar utrymme för mer effektiva producenter. Ett stort japanskt handels- och industriföretag lyfter upp den kanadensiska koldioxidskatten som ett positivt exempel, med hänvisning till den mycket tydliga uppåtgående kurva som regeringen annonserat, vilket ger näringslivet förutsägbarhet. Även EU:s system för handel med utsläppsrätter har lyfts fram som ett positivt exempel.

³⁶ "Shipping and World Trade". International Chamber of Shipping. <http://www.ics-shipping.org/shipping-facts/shipping-and-world-trade>

³⁷ "Green Public Procurement". European Commission. http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

5.2 Handelspolitiska ramverk

” I don't like everything that Trump is doing, but there is an opportunity here for WTO reform efforts. It could revitalize respect for the organization... But then it could also kill the organization.”

- AN EXECUTIVE OF A LARGE ENERGY COMPANY

Som vi sett i kapitel 4 har näringslivet både i litteratur samt i våra intervjuer lyft ett antal problem de stöter på i sin internationella handel med produkter som kan bidra till minskade utsläpp. Hur förhåller sig dessa svårigheter till existerande ramverk?

UTBUD OCH EFTERFRÅGAN

Flera företag har påtalat en bristande efterfrågan från sina kunder på lågfossila produkter. Det har bland annat påpekats att offentlig upphandling är dålig på att prioritera hållbarhet. Att använda offentlig upphandling på ett mer strategiskt sätt skulle innebära en enorm potential. Enligt OECD uppgår offentlig upphandling ett värde av 12% av BNP.³⁸

Det existerande WTO-avtalet för offentlig upphandling, GPA, är ett plurilateralt avtal som omfattar 47 av WTO:s medlemmar. Avtalet medger att upphandlare kan beakta miljömässiga aspekter³⁹, men experter har efterfrågat en mer proaktiv formulering.⁴⁰ OECD har tagit fram en ”best practice” för hållbar offentlig utveckling⁴¹, och EU arbetar med att utforma ett paket för offentlig upphandling som ska bädra för ett främjande av strategiska mål såsom hållbarhet.

Företagen pekade även på en bristande efterfrågan från sina kunder från den privata sektorn, och menade att i vissa fall skulle detta kunna stimuleras av statliga åtgärder såsom reglering – biodrivmedel framfördes som en marknad som

initialt helt drevs fram av politiska styrmedel – liksom av stöd för utbyggnad av infrastruktur såsom laddningsstationer. Vidare betonades att efterfrågan ibland påverkades negativt av konkurrensen från konventionella produkter som inte bär sina miljökostnader.

Detta relaterar till en rad handelspolitiska regelverk, såsom WTO:s subventionsavtal. Detta avtal syftar till att klargöra vilka subventioner som är tillåtna respektive förbjudna, samt att se till att subventioner inte används på ett diskriminerande sätt. Det fanns en artikel i avtalet som tog särskild hänsyn till miljö, artikel 8, men denna upphörde att gälla 1999 utan att någonsin ha använts. Vidare finns sannolikt möjligheter att pröva subventioner till fossila bränslen enligt avtalet, något som dock inte har gjorts. Experter har i detta sammanhang pekat på att det finns stor förbättringspotential, och att subventionsavtalet dels skulle kunna tillämpas striktare, dels skulle kunna reformeras för att bättre stödja det globala klimatarbetet.⁴²

38 Strategic Public Procurement: Procuring Sustainable, Innovative and Socially Responsible Solutions. Tal av Angel Gurría den 2 juni 2017.

39 GPA Article X — Technical Specifications and Tender Documentation, para 6 och 9.

40 Se exempelvis Herve, A. and Luff, D. [2012]. Trade Law Implications of Procurement Practices in Sustainable Energy Goods and Services. International Centre for Trade and Sustainable Development.

41 ”Going Green: Best Practices for Sustainable Procurement”. OECD, 2015.

42 Se exempelvis Espá, I. and Rolland, S [2015]. Subsidies, Clean Energy, and Climate Change. E15Initiative.

HANDELSHINDER PÅ MILJÖVAROR

Som påpekats av flera av företagen är tullar och icke-tariffära handelshinder ett problem på klimatområdet, dels vad gäller teknik för förnybar energi, dels avseende klassning av återvunnet material som avfall. I detta avseende skyndar handelspolitiken dock långsamt. Årtionden av handelsliberalisering har lett till relativt låga tullar på industrivaror i de industrialiserade länderna, och en uppsjö av regionala handelsavtal har även de tagit bort tullar mellan handelspartners. Det plurilaterala informationsteknikavtalet ITA har vidare eliminerat tullar på flera komponenter som är relevanta för solindustrin. Samtidigt halkar utvecklingsländerna ofta efter i och med principen om särskild och differentierad behandling, som medger dem större flexibilitet att bevara tullar på en högre nivå, och då flera av dem står utanför ITA. En förhandling av ett plurilateralt avtal

för miljövaror som pågått under ett antal år inom WTO, EGA, har vidare gått i stå. En av de företagsrepresentanter vi talat med anför det senare som ett skäl till varför företagen ofta är avvaktande inför WTO:s arbete:

” *It's hard to get excited about WTO initiatives after so many failures in recent years*
- AN INDUSTRY EXECUTIVE WHO WORKED WITH THE WTO DURING SEVERAL YEARS

I detta sammanhang vill författarna till denna rapport påminna om att handelsavtal i allmänhet sätter en övre gräns på tullar. Det finns med andra ord inget som hindrar länder att ensidigt eliminera sina importtullar på klimatrelevanta produkter.

SKYDDSÅTGÄRDER

Skyddsåtgärder likt antidumpningstullar och motåtgärder regleras ibland andra WTO:s antidumpningsavtal, i subventionsavtalet samt i skyddsåtgärdsavtalet.

Experter har i olika utredningar pekat på att WTO:s avtal för antidumpning, liksom den nationella tillämpningen, är okänslig för klimatfrågan. I fallet med solpaneler som refererats till i kapitel 4 skattade antidumpningundersökningarna och de påföljande avgifterna ner skiftet från fossil energi till solenergi, och motverkade

därmed de globala klimatmålen.

Ett antal förslag har presenterats för att anpassa antidumpninginstrumentet så att det inte bortser från miljö- och klimathänsyn. Kasteng (2014) exempelvis föreslår att skyddsåtgärder inom förnybar energi begränsas i tid, nivå och omfattning, eller att miljö/klimat ingår som en faktor att ta med i beräkningen i de ”public interest tests” som föregår skyddsåtgärder.⁴³

KRAV PÅ LOKALT INNEHÅLL

Flera av företagen har pekat ut krav om lokalt innehåll för att kunna vinna eller genomföra projekt inom förnybar energi och energieffektivisering i andra länder som ett hinder. Alltmedan några ser på det med pragmatism, och menar att det är legio att beställare väntar sig fördelar och möjligheter för det lokala samhället i samband med stora projekt, pekar

andra på detta som ett kvitto på att WTO har misslyckats, då sådana krav faktiskt är förbjudna i existerande handelsregler. Beroende på hur krav om lokalt innehåll är formulerade kan ett flertal WTO-avtal användas för att pröva sådana åtgärder, såsom GATT artikel III, TRIMS-avtalet, GPA (se ovan), subventionsavtalet samt tjänstehandelsavtalet GATS.⁴⁴

⁴³ Kasteng, J. (2014). Trade Remedies on Clean Energy: A New Trend in Need of Multilateral Initiatives. E15Initiative, International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) and World Economic Forum.

⁴⁴ Hestermeyer, H. P., and Nielsen, L. (2014). The legality of local content measures under WTO law.

PRIS PÅ KOLDIOXID/SUBVENTIONER TILL FOSSILA BRÄNSLEN

Företagen har i våra intervjuer såväl som i andra sammanhang påpekat svårigheten i att det inte finns en global ansats att prissätta koldioxid. Tvärtom, ofta är beskattningen otillräcklig eller obefintlig, och i många länder subventioneras till och med den fossila industrin aktivt. Samtidigt tillämpar vissa länder koldioxidskatter och utsläppshandelssystem, ibland parallellt med styrmedel som i praktiken subventionerar fossila bränslen. Prissignalerna är med andra ord minst sagt otydliga, och otillräckliga. Vad gäller subventioner till fossila bränslen är de inte explicit reglerade under WTO, men det existerande subventionsavtalet är tillämpligt. Inga sådana har emellertid prövats av en panel i WTO:s tvistlösningsorgan, till skillnad från subventioner till förnybara bränslen och tekniker.

Ett antal verktyg har studerats eller implementerats för att motverka att konkurrenskraften snedvrids genom ensidiga koldioxidpriser: tilldelning av fria utsläppsrätter; skatterabatt eller -undantag; samt gränsskattejusteringar.⁴⁵

Alla dessa åtgärder har handelspolitiska implikationer, då de två första åtgärderna sannolikt kan prövas under WTO:s subventionsavtal, medan den tredje kan prövas under GATT. Det bästa sättet att förekomma att åtgärder för att motverka koldioxidläckage prövas i WTO är dock att arbeta för att de inte alls behövs, genom att snarare bredda ansatserna att prissätta koldioxid. Ett exempel på en sådan ansats, klart mer framkomlig än ett globalt koldioxidpris, är att länka utsläppshandelssystem. Experter pekar på att detta kan göras på ett sätt som är förenligt med gällande handelspolitiska regelverk.⁴⁶ UNFCCC:s COP24 misslyckades i december 2018 med att enas om ytterligare vägledning för internationellt samarbete kring utsläppshandel. Detta pekar på hur politiskt svår frågan är. Även om riktlinjer skulle ha borgat för en större harmonisering- något som flera av de företag vi intervjuat efterfrågat- ska avsaknaden därav inte behöva sätta käppar i hjulen för länder att gå vidare och utveckla regionala eller andra mellanstatliga lösningar.

45 Se bland annat "Why Carbon Pricing Matters - A Guide for Implementation", World Business Council on Sustainable Business, April 2018. Geneva, Switzerland.

46 Petsonk, A., and Keohane, N (2015). Creating a club of carbon markets: implications of the trade system. E15Initiative, International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) and World Economic Forum.

5.3 Investeringspolitiska ramverk

Det saknas en motsvarighet till WTO för internationella investeringar och policylandskapet är därför minst lika, om inte mer, splittrat än vad som gäller i handelsfrågorna. I huvudsak gäller bilaterala eller internationella avtal (s.k. BITs, Bilateral Investment Treaties eller IIA, International Investment Agreements). Utöver detta finns *G20 Guidelines on Investment* som, likt namnet antyder, är riktlinjer snarare än skarpa regler.

Enligt ett av de intervjuade företagen spelar *G20 Guidelines on Investment* en viss roll för vad företagen kan göra, i avsaknad av andra ramverk.

” *The G20 principles are helpful, but not transformative. Anything that adds attention for the need for long term sustainable development finance is a good thing. The WTO is not an investment agreement, so the G20 is helpful.* ”

– AN EXECUTIVE OF A LARGE ENERGY COMPANY

En möjlig förändring av denna situation skulle kunna komma till stånd, i och med att det för närvarande pågår diskussioner inom WTO kring ett s.k. *Investment Facilitation Framework for Development*, vilket skulle syfta till att förenkla och därigenom öka investeringsviljan över gränserna. Ordet ”development” är centralt i sammanhanget, eftersom det anger att ett av syftena med det föreslagna ramverket är att gynna just utveckling.

De intervjuade företagen har i allmänhet uttryckt att de ser positivt på denna process, men följer den inte noga. Som tidigare nämnts är optimismen kring WTO mycket begränsad hos de intervjuade företagen, även om de säger sig välkomna överenskommelser därifrån.

Det förs också en mer allmän diskussion kring huruvida explicita skrivningar om hållbarhet i investeringsavtal och liknande dokument har någon faktisk påverkan. Exempelvis

visade en sammanställning från 2017 hur det blivit allt vanligare att hänvisa till hållbarhet och ”*low carbon footprint*” i bilaterala investeringsavtal. I princip gjordes inga sådana omnämnanden före 2005, för att därefter bli relativt vanligt.

Studien omfattar en rad typer av dokument som antas kunna påverka gränsöverskridande investeringar och visar att det blivit mycket vanligt att nämna behov av klimatfinansiering i frivilliga standarder hos privata institutionella investerare. Det är också relativt vanligt i s.k. *Home Country Standards*, dvs kriterier som används av länder som stöder företag som investerar utomlands. Det är dock mycket ovanligt att internationella investeringsavtal har explicita skrivningar om klimatet.⁴⁷

Flera företag säger att de tror att explicit omnämnande av hållbarhet eller behovet av finansiering för klimatomställningen skulle göra nytta men ingen har konkret kunnat säga hur. Generellt gäller att konkreta incitament spelar större roll än skrivningar i avtal och riktlinjedokument.

Det ska dock nämnas att det händer mycket inom ramen för frivilliga åtgärder. Exempelvis sätter ramverket TCFD press på finansiella aktörer att kartlägga och analysera sina klimatrisker. Frankrike införde år 2016 en lag som tvingar fram en liknande typ av analys från banker och finansföretag och Bank of England har nyligen föreslagit att vissa typer av klimatanalys ska göras obligatorisk i Storbritannien. Detta berör än så länge portföljinvesteringar i högre grad än FDI, men lär förr eller senare spilla över även på det senare eftersom institutionella investerare för att följa TCFD kräver redovisning av sina portföljbolag att analysera sina risker.

Ett av de intervjuade företagen nämnde att det finns en risk att deras aktievärde skulle falla om dess uppskattningar av finansiella klimatrisker offentliggörs utan att konkurrenterna gör samma sak. Företaget menar att det borde göras gemensamt av flera företag, med samma metodologi och i samverkan med investerare.

⁴⁷ Sauvart och Mann, 2017.

6 Slutsatser och policyrekommendationer

Klimatambitiösa, multinationella företag verkar på en global marknad som präglas av nationella eller i vissa fall regionala klimatpolitiska styrmedel. Internationell handel och investeringar är ett viktigt verktyg för att möta klimatutmaningen då det möjliggör en effektiv användning av resurser och spridning av relevant teknik. Samtidigt har internationella handels- och investeringspolitiska regelverk inte uppdaterats eller anpassats för att beakta klimatfrågan. De klimatambitiösa företag som djupintervjuats för denna studie betonar att de tror på sina produkter och att de kan hitta vägar för att verka i det spretiga politiska landskapet, men de betonar att de skulle kunna göra mer, snabbare och bättre klimatarbete om styrmedlen var skarpare och signalerna från samhället var tydligare, konsekventa och mer internationellt samordnade. Liknade budskap har även kommit fram i större studier om företags syn på klimat.⁴⁸

48 Se exempelvis ICC.

Även om klimatet är en global utmaning och handel och investeringar i allt större utsträckning är gränsöverskridande, finns det inte tid att vänta på det bästa möjliga scenariot – en full, global integrering av miljökostnader i ekonomiska styrmedel eller andra verk samma spelregler. Därför finns det behov att skyndsamt utforska och genomföra de näst bästa åtgärderna. Mycket kan göras av företagen själva, liksom av enskilda regeringar.

Baserat på vår litteraturstudie samt de intervjuer vi genomfört har författarna till denna rapport tagit fram fyra policyrekommendationer som kan bidra till att gynna företagens klimatarbete i deras internationella affärer. Beslutsfattare och företag befinner sig i ett ömsesidigt beroende av varandra för att kunna öka klimatambitionerna. Därför presenteras varje rekommendation mot såväl företag som beslutsfattare.

Under COP 24 i Katowice i december 2018 genomförde vi en snabb enkät bland ett antal multinationella och klimatambitiösa företag som var på plats under mötet. Dessa fick ett antal policyförslag presenterade för sig och ombads ranka dessa från mest till minst verksamma för att stärka konkurrenskraften för klimatambitiösa företag. De tre mest verksamma förslagen bedömdes vara de följande:

- Styrmedel som stimulerar privata kunders efterfrågan på klimatrelaterade produkter
- Starkare och tydligare signaler från beslutsfattare om att klimatåtgärder är prioriterade
- Klimatrelaterade krav i offentlig upphandling

Det policyförslag som bedömdes minst verksamt var internationellt samarbete om best-practice inom intern koldioxidprissättning.

REKOMMENDATIONER

= FÖRETAG

= POLITIKER

SIGNALERA VARÅT SAMHÄLLET ÄR PÅ VÄG

Ge starka, tydliga och långsiktiga signaler, genom kraftfulla och relevanta styrmedel, om att omställningen kommer ske.

Signalera till politiker och allmänhet att tekniken finns och att omställningen är möjlig.

EFTERFRÅGA KLIMATRELEVANTA PRODUKTER

Forma efterfrågan på klimatrelevanta produkter, exempelvis genom klimatkrav i offentlig upphandling.

Efterfråga klimatrelevanta produkter genom att ta hänsyn till utsläpp av växthusgaser i värdekedjan.

SÄTT ETT PRIS PÅ KOLDIOXID

Prissätt koldioxid i respektive jurisdiktion, och på större geografisk nivå i s.k. "klimatklubbar".

Inför ett internt koldioxidpris.

LYFT KLIMATFRÅGAN I HANDELS- OCH INVESTERINGSAVTAL

Driv på för att lyfta klimatfrågan i handels- och investeringsavtal, samt inkludera företag i diskussionerna.

Gör sig hörda i diskussioner om handels- och investeringsavtal.

6.1 Signalera varåt samhället är på väg

De klimatambitiösa företag vi pratat med har alla pekat på ett behov av starkare, tydligare och långsiktiga signaler från beslutsfattare, såväl inom klimatpolitiken samt inom de stödjande regelverken för handel och investeringar. Detta skulle hjälpa dem att stärka sin konkurrenskraft ytterligare samt att nå eller ytterligare kunna skärpa sina klimatmål. Vidare är det uppenbart att företag som inte kommit lika långt behöver få en skjuts för att växla upp sitt klimatarbete.

Företagen förespråkar i första hand multilaterala lösningar, men i andra hand tydligare nationella signaler, gärna i en rörelse mot harmonisering med andra länder för att undvika fragmentering som kan utgöra hinder för handel och investeringar.

Multinationella förhandlingar är svåra i dagsläget, men detta får inte bli en förevändning att luta sig tillbaka och vänta. Denna rapport har visat att det finns mycket enskilda stater, eller grupper av länder, kan göra för att främja en mer klimatansvarsfull handel. Exempelvis bör länder, framför allt de utvecklade länderna, börja med att använda det utrymme

som faktiskt finns i befintliga regelverk, inklusive att:

- Ställa krav om klimatrelevans i offentlig upphandling
- Fasa ut subventioner till fossila bränslen, och överväga att pröva handelspartners sådana subventioner i WTO
- Avstå från att ställa krav om lokalt innehåll som fördyrar klimatlösningar och hållbar utveckling, och att ta handelspartners som ställer sådana krav till WTO för prövning
- Ensidedigt ta bort tullar och handelshinder på klimatrelevanta varor
- Utforma nationell antidumpningslagstiftning så att klimaddimensionen beaktas.

På samma sätt som tydliga signaler från beslutsfattare hjälper företagen att ställa om snabbare, kan även beslutsfattare hjälpas av att företag tydligt signalerar att omställningen är tekniskt och ekonomiskt genomförbar. Oro för näringslivets välgång är ofta ett skäl för att avstå från politiska klimatåtgärder. Här behöver de företag som kan tjäna på klimatåtgärder göra sig hörda.

6.2 Efterfråga klimatrelevanta produkter

Alla de intervjuade företagen säger att efterfrågan på koldioxidsnål produktion eller lågfossila produkter inte är så hög som den borde vara, och att detta hindrar dem från att skala upp sina klimatrelevanta lösningar och därmed att bli mer konkurrenskraftiga.

Flera av företagen säger att det offentliga borde gå före och efterfråga mer klimatsmarta produkter och tjänster. Det företagen efterfrågar är både att ha en mer transparent utvärdering, där företag från olika länder kan känna sig trygga med att de får en rättvis bedömning av sitt erbjudande, och att utvärderingsmodellerna explicit tar hänsyn till hållbarhet och klimat.

Onekligen är det offentliga en stor och viktig kund, och bör använda sina inköp på ett strategiskt sätt som främjar det

övergripande politiska mål man satt upp, inte minst inom Parisavtalet. Detta är inte något som måste göras på internationell nivå från början. Enskilda länder eller regioner kan och bör agera unilateralt, för att därefter arbeta inom exempelvis G20 för att ta fram riktlinjer. WTO:s avtal för offentlig upphandling bör även reformeras så att klimat och hållbar utveckling beaktas.

Stater kan även påverka efterfrågan från icke-offentliga kunder. Genom regulatoriska åtgärder såsom det svenska ”bonus-malus”-systemet, som ger en bonus för koldioxidsnåla personbilar och en malus, eller förhöjd fordonsskatt, för koldioxidintensiva bilar, stimuleras efterfrågan på de förra. Liknande styrmedel bör användas på bredare front för att skynda på ett teknikskifte.

Även företag kan och bör bidra till att öka efterfrågan på klimatrelevanta produkter. Genom att sträva efter minskade utsläpp i hela värdekedjan (dvs. det som kallas ”scope 3-utsläpp” i rapporteringsramverket GHG-protokollet) förmås företagen ta hänsyn till deras leverantörers klimatarbete och insatsvarors klimatprestanda.

”

Regulatory measures that improve the emissions per km, such as in the EU, have helped increase the availability of efficient vehicles and so enable a far smoother rollout of internal policies.”

JIM MASSEY, GLOBAL VICE-PRESIDENT OF GLOBAL SUSTAINABILITY, ASTRA ZENECA

6.3 Sätt ett pris på koldioxid

Företagen har pekat på ett behov av att länder samarbetar i mindre grupper för att nå framsteg i och harmonisering av klimatarbetet. Detta kan ta formen av s.k. ”klimatklubbar”, något som 2018 års nobelpristagare i ekonomi, William Nordhaus, lanserade för att komma runt svårigheten om globalt beslutsfattande kring prissättning av koldioxid. Genom att de länder som väljer att ingå i en klimatklubb har en gemensam prissättning på koldioxid uppnås ekonomiskt effektiv utsläppsminskning inom klubben. Samtidigt kan någon form av utestängningsmekanism konstrueras, som hindrar länder som inte deltar i klubben från att konkurrera med lägre koldioxidpriser.

Andra experter och intressenter har byggt vidare på denna idé. Miljöorganisationen Environmental Defense Fund i USA har utvecklat förslag om plurilaterala utsläppshandelsklubbar och miljövetaren David Victor har formulerat förslag om ”tredimensionella klimatklubbar”, som kan omfatta subnationella aktörer, en ansats att inte låta klimatarbetet vara beroende av nationalstater i tider då ledarna för några

av världens största länder, USA och Brasilien, hotar att underminera mellanstatligt samarbete på området.

Enligt en forskargrupp med bl.a. Thomas Sterner, miljöekonom på Göteborgs Universitet, skulle mindre grupper av länder, såsom USA och Kina, kunna träffa avtal om ett lägsta pris på koldioxid. Det skulle sedan stå parterna fritt att utforma lämpliga nationella styrmedel för att sätta det överenskomna priset. Om sedan ytterligare en stor aktör såsom EU skulle gå med, skulle ett starkt tryck skapas som skulle hålla uppe koldioxidpriset i resten av världen.⁴⁹

”

We have been pushing for carbon price and regulation throughout the world. It would help a lot with regard to competitiveness. There is progress broadly, except in one area: the Middle East.”

CHRISTINE FAURE-FEDIGAN, HEAD OF CORPORATE CLIMATE STRATEGY, ENGIE

49 ”Ny modell för avtal om koldioxidpris”. Aktuell Hållbarhet, 17 oktober 2018. Förslaget har ännu inte publicerats.

Även om ett globalt koldioxidpris förespråkas av många ekonomer, så kan klimatklubbar mycket väl utgöra ett mycket intressant alternativ. Dels är de troligen lättare att åstadkomma, då det räcker att ett mindre antal länder enas. Dels pekar forskning, exempelvis av en högnivåkommission sammankallad av Världsbanken och ledd av Sir Nicholas Stern och Nobelpristagaren Joseph Stiglitz, på att vad som är ett rimligt koldioxidpris kan variera i olika regioner.⁵⁰

Det faktum att UNFCCC misslyckades vid COP24 med att enas om ytterligare vägledning för internationellt samarbete kring utsläppshandel är olyckligt, då riktlinjer skulle ha borgat för en större harmonisering. Dock ska avsaknaden därav inte behöva sätta käppar i hjulen för länder att gå vidare och utveckla regionala eller andra mellanstatliga lösningar.

Genom att sätta egna interna koldioxidpriser kan företagen styra sin verksamhet mot lägre utsläpp och samtidigt bidra till att förenkla prissättning på koldioxid. Om företagen redan agerar som om det fanns ett pris på koldioxid så är den politiska barriären att införa ett sådant pris givetvis lägre.

...Viña Concha y Toro views this internal price of carbon as a key strategic element, a practice that will make all of our business units aware of the impact we have and how we can help fight climate change. We also hope to help them understand how climate change can affect our own business."

Sedan flera år finns en rörelse bland företagen att i växande utsträckning använda interna koldioxidpriser,

ofta drivet av investerare som kräver att företagen "klimatsäkrar" sin verksamhet. Finansbranschens initiativ för att hantera klimatrelaterad risk, TCFD, inkluderar i sina rekommendationer ett förslag om att företagen använder ett internt koldioxidpris bland sina "metrics".

"Autodesk believes in taking bold action on climate change. Setting an internal price on carbon will not only enable better decision-making by aligning our own business and investments with a low-carbon economy, but will also help us better understand and support our global customers to reimagine, reinvent, and recreate the built world for everyone..."

Däremot har inte företag i alla regioner följt med, vilket gör att risken för konkurrenssnedvridning inte kan uteslutas. Trots att CDP, som vi rapporterat ovan, har tagit fram rekommendationer för carbon pricing corridors som omfattar scenarioanalys,⁵¹ har vissa företag lyft fram svårigheten att på ett adekvat sätt värdera och rapportera kostnader för klimat. För att motverka detta kan företagen ta stöd av varandra, inklusive inom CDP eller Global Compact.

Genom att såväl företag och stater (eller grupper av stater) sätter pris på koldioxid kan idealet om det globala koldioxidpriset byggas underifrån (bottom-up) istället för att invänta global konsensus för ett beslut (top-down).

6.4 Inkludera klimatfrågan i handels- och investeringsavtal

Vår studie har visat att de klimatambitiösa företagen anser att deras konkurrenskraft och deras möjligheter att skala upp sitt klimatrelevanta arbete skulle gynnas av en handels- och investeringspolitik som främjar klimatåtgärder, samt en mer stringent implementering av befintliga regelverk. Samtidigt

vittnar företagen om att de känner ett svalt intresse inför såväl handels- som investeringspolitik. Få av de företag vi intervjuat känner exempelvis till det pågående arbetet i WTO med att ta fram ett investeringsfaciliteringsavtal. Detta ska ses mot bakgrund av att företag som oroas av ökade kostnader

50 Stiglitz, Joseph, Nicholas Stern, M. Duan, O. Edenhofer, G. Giraud, and G. Heal (2017). Report of the high-level commission on carbon prices. Carbon Pricing Leadership Coalition.

51 "Carbon Pricing and the Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)". CPLC, 2018. <https://static1.squarespace.com/static/54ff9c5ce4b0a53decccfb4c/t/5b1af63a70a6ad394e707122/1528493626398/33368-TCFD+and+Carbon+Pricing+Executive+Brief-final.pdf> s. 5.

eller risk för konkurrenssnedvridning till följd av skarpare klimatåtgärder tenderar att göra sina röster hörda i hög utsträckning.⁵²

De klimatambitiösa företagen bör därför ge sitt stöd till handels- och investeringspolitiska förhandlare, och tala om att de behöver stödjande regler, och hur dessa bör se ut. Att göra detta samtidigt som man fortsatt arbetar målmedvetet för att stärka sin klimatprestation borgar för en hög trovärdighet och statuerar ett gott exempel för andra företag.

Beslutsfattare bör välkomna och uppmuntra näringslivets deltagande i förhandlingar och utformning av framtida handels- och investeringspolitik.

Att inkludera Parisavtalet i handels- och investeringspolitiken är en process som bara börjat. Goda exempel på senare

tid är att Frankrikes president Emmanuel Macron drivit att handelsavtal ska villkoras på att länder fullföljer sina klimatpolitiska åtaganden enligt Parisavtalet. Dessutom nämner det nyligen slutna handelsavtalet mellan EU och Japan explicit Parisavtalet.

En intressant koppling kan vidare göras mellan klimatklubbar och handelsavtal. Experter har föreslagit att man bygger klimatpolitiskt samarbete på regionala handelsavtal.⁵³ En fördel skulle vara att handelsrelationen då utgör en ”morot”, och att man bygger vidare på en befintlig, god relation, samtidigt som klimatarbetet kan låsas in och göras mer bindande. Exempelvis skulle parter i ett handelsavtal även kunna enas om att länka sina utsläppshandelssystem.

⁵² PSI pekar på att i synnerhet utsläppsintensiv industri har utövat lobbyaktiviteter gentemot EU institutionerna emot ökad ambition på klimatområdet: ”Lobbying by Trade Associations on EU Climate Policy”. PSI, 2015. https://miljo-utveckling.se/files/2015/04/PSI-Report_Lobbying-by-Trade-Associations-on-EU-Climate-Policy.pdf

⁵³ Leycegui, Beatriz and Imanol Ramirez (2015). Addressing Climate Change: A WTO Exception to Incorporate Climate Clubs. E15Initiative, International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) and World Economic Forum.

På uppdrag av den sjunde AP-fonden, AP7, och den internationella handelskammaren, ICC Sweden, har 2050 undersökt hur internationella, klimatambitiösa företag ser på sina möjligheter att bidra till Parisavtalets klimatmål. En litteraturstudie kombinerat med djupintervjuer och en enkät genomförd vid UNFCCC:s klimatomöte i Katowice, Polen, pekar på att klimatambitiösa företag vill se en tydligare politiska signaler och en större harmonisering av styrmedel. Rapporten kommer med rekommendationer till såväl företag som till beslutsfattare för att skala upp näringslivets bidrag till klimatarbetet genom internationell handel och investeringar.

2050 arbetar för goda affärer på en planet i balans.

Vi hjälper våra uppdragsgivare till ökad hållbarhet och lönsamhet genom analys, kommunikation och affärsutveckling. Vi verkar i gränslandet mellan politik, forskning och näringsliv. www.2050.se

 2050
Fast Forward to a Greener Future